

Nr 114.

Ankom till riksdagens kansli den 11 maj 1934 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omorganisation av gymnastiska centralinstitutet jämte i ämnet väckta motioner.

(2:a avd.)

I den till riksdagen den 3 januari 1934 avlätna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1934/1935 har Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln (punkt 208 av det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för nämnda dag) föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition angående omorganisation av gymnastiska centralinstitutet, som kunde vara riksdagen förelagd, beräkna för gymnastiska centralinstitutet för budgetåret 1934/1935 dels ett ordinarie förslagsanslag av 132,000 kronor, dels ock ett extra anslag av 37,000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en den 23 februari 1934 dagtecknad proposition (nr 157), under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för sistnämnda dag, föreslagit riksdagen att:

1. medgiva, att gymnastiska centralinstitutet må från och med budgetåret 1934/1935 omorganiseras i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen i statsrådsprotokollet tillstyrkt,

2. i anslutning härtill medgiva, att utbildningen av sjukgymnaster vid gymnastiska centralinstitutet skall, i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som av departementschefen i statsrådsprotokollet angivits, samt i enlighet med de närmare bestämmelser, som Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva, anordnas vid serafimerlasarettet,

3. — med uteslutande ur staten för gymnastiska centralinstitutet av följande där nu upptagna ordinarie befattningar, nämligen 3 överlärare i lönegraden B 28, 4 lärare i lönegraden B 21, 2 lärarinnor i lönegraden B 18, 2 vaktmästare, tillika portvakter i lönegraden B 5 och 1 kontorsbiträde i lönegraden B 4 — i nämnda stat uppföra från och med ingången av budgetåret 1934/1935 dels 4 lärare i lönegraden B 24, dels 4 lärarinnor i lönegraden B 21, dels 1 kansliskrivare, tillika registrator, i lönegraden B 11,

dels 2 expeditionsvakter, tillika portvakter, i lönegraden B 5, dels ock 1 expeditionsvakt, tillika eldare, i lönegraden B 5,

4. å övergångsstat vid gymnastiska centralinstitutet från och med ingången av budgetåret 1934/1935 uppföra lärarinnan Ingeborg Eriksson med lön enligt lönegraden B 18,

5. vid bifall till vad under 3. hemställts minska den i det ordinarie förslagsanslaget till avlöningar vid gymnastiska centralinstitutet ingående, såsom förslagsanslag betecknade anslagsposten: avlöningar till ordinarie tjänstemän, nu 82,300 kronor, med 7,300 kronor till 75,000 kronor, ävensom föreskriva, att den vid nämnda anslagspost i staten fogade anmärkningen skall utgå,

6. ur det ordinarie förslagsanslaget till avlöningar vid gymnastiska centralinstitutet utesluta den nu där upptagna anslagsposten till vikariatsersättningar å 1,300 kronor,

7. öka den i det ordinarie förslagsanslaget till avlöningar vid gymnastiska centralinstitutet ingående anslagsposten avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., nu 20,400 kronor, med 2,600 kronor till 23,000 kronor,

8. i det ordinarie förslagsanslaget till avlöningar vid gymnastiska centralinstitutet under rubrik Övergångsstat uppföra en såsom förslagsanslag betecknad anslagspost å 6,500 kronor,

9. vid bifall till vad under 5.—8. hemställts öka det ordinarie förslagsanslaget till avlöningar vid gymnastiska centralinstitutet, nu 106,000 kronor, med 500 kronor till 106,500 kronor,

10. uppföra det ordinarie reservationsanslaget till materiel m. m. vid gymnastiska centralinstitutet med oförändrat belopp, 12,600 kronor,

11. för bestridande av kostnaderna för uppehållande under budgetåret 1934/1935 av undervisningen vid de delar av gymnastiska centralinstitutet, där nu gällande undervisningsplaner under nämnda tid skola tillämpas, för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 19,500 kronor att utgå med den fördelning och enligt de närmare bestämmelser, som av Kungl. Maj:t meddelas,

12. till bestridande av kostnader för undervisning i idrott för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 2,200 kronor,

13. till anordnande vid gymnastiska centralinstitutet av kostnadsfria övningar i gymnastik för medlemmar av Stockholms förenade studentkårer för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 1,000 kronor,

14. till kostnader för anskaffande av materiel för gymnastiska centralinstitutet för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 11,000 kronor.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft följande motioner, nämligen

en inom andra kammaren av herr *B. Holmgren* väckt motion (II: 553), vari hemställts, att riksdagen ville besluta dels att avslå Kungl. Maj:ts pro-

position nr 157, dels att i skrivelse till Kungl. Maj:t begära nytt förslag i ärendet till nästkommande riksdag;

en inom första kammaren av herr *A. Petré*n väckt motion (I: 310), vari hemställts, att riksdagen i händelse av bifall till i propositionen nr 157 föreslagen omorganisation av gymnastiska centralinstitutet måtte besluta, att utbildningstiden å sjukgymnastlinjen skall omfatta två år;

två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herrar *W. Linder* och *K. Sandegård* (I: 316) och den andra inom andra kammaren av herr *E. Laurén* (II: 562), vari hemställts, att riksdagen ville i överensstämmelse med det förslag, som av direktionen över gymnastiska centralinstitutet avgivits, beträffande inträdesfordringarna till institutet besluta, att för inträde vid gymnastiska centralinstitutets gymnastiklärarlinje skall fordras:

a) att hava avlagt godkänd studentexamen samt att i denna examen eller i sedermera undergången fyllnadsprövning hava erhållit minst betyget godkänd i ämnena fysik, kemi och biologi med hälsolära efter fordringarna för studentexamen, eller

b) att hava avlagt folkskollärarexamen samt att i denna examen eller i sedermera undergången efterprövning hava erhållit minst betyget med beröm godkänd i ämnena fysik och kemi, biologi och hälsolära, matematik samt tyska och engelska språken, eller

c) att hava förvärvat den behörighet till ämneslärarinnebefattning vid allmänt läroverk, som vid högre lärarinneseminariet avlagd avgångsexamen avser att meddela, samt att i denna examen hava erhållit minst betyget godkänd i ämnena fysik med astronomi, kemi med mineralogi och geologi, zoologi och botanik;

en inom första kammaren av fröken *Kerstin Hesselgren* väckt motion (I: 312), vari hemställts, dels att riksdagen måtte besluta sådan lönegrads-placering av befattningshavarna vid gymnastiska centralinstitutet, att principen om lika lön i lika befattning för man och kvinna därvid helt genomföres; dels att från anslag till avlöning av ordinarie tjänstemän bestrides bland annat:

avlöning åt fyra manliga ordinarie lärare i lönegrad B 24

(å 8,580 kronor) kronor 34,320

avlöning åt fyra kvinnliga ordinarie lärare i lönegraden B 24

(å 8,124 kronor) » 32,496

Summa kronor 66,816

utgörande en ökning till Kungl. Maj:ts förslag av kronor 5,232 sålunda ett ordinarie anslag:

avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag (84,000

+ 5,232) 89,232 kronor, avrundat till kronor 89,250

avlöningar till icke ordinarie befattningshavare m. m. » 44,000

Summa förslagsanslag kronor 133,250;

en inom första kammaren av herr *I. Pauli* väckt motion (I: 314), vari hemställdt, dels att riksdagen, i enlighet med vad direktionen för gymnastiska centralinstitutet föreslagit, måtte uttala, att institutets föreståndare icke skall äga befattning med inspektionen över gymnastikundervisningen i riket, dels att riksdagen, i enlighet med direktionens förslag alternativ A, ville uttala, att fyra av de åtta lärarna vid institutet i gymnastik samt i lek och idrott skola av Kungl. Maj:t förordnas för fyra år i sänder, vilket förordnande, om så prövas lämpligt, skall för en och samma person kunna två gånger förnyas för två år i sänder;

två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *E. Björnsson* (I: 309) och den andra inom andra kammaren av herrar *R. Lundqvist* och *G. Arnemark* (II: 561), vari hemställdt, att riksdagen måtte besluta, att vid bifall i övrigt till Kungl. Maj:ts proposition nr 157 kamreresens arvode måtte upptagas till 1,800 kronor per år, samt

två i huvudsak likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *R. Lindström* (I: 313) och den andra inom andra kammaren av herr *C. Lindskog* (II: 556), vari hemställdt, att riksdagen måtte besluta, att de nuvarande tillförordnade överlärarna vid gymnastiska centralinstitutet majoren *A. G. Schmiterlöv* och kaptenen *N. E. Hellsten* icke i anledning av omorganisationen lida minskning i den avlöning, som förut tillkommit dem.

Beträffande de av motionärerna till stöd för deras framställningar anförda skälen hänvisar utskottet, i den mån ej redogörelse lämnas här nedan, till motionerna I: 309, I: 310, I: 312, I: 313, I: 314, I: 316 och II: 553.

I en till 1931 års riksdag avlåten proposition (nr 133) framlade Kungl. Maj:t ett principförslag till omorganisation av gymnastiska centralinstitutet. Riksdagen förklarade sig i skrivelse nr 324 icke hava något att erinra mot de av vederbörande departementschef förordade huvudgrunderna för en successiv omorganisation av centralinstitutet från och med ingången av budgetåret 1932/1933, dock med iakttagande av vissa ändringar, för vilka riksdagen i sin skrivelse uttalat sig.

På grundval av ett utav 1931 års gymnastiksakkunniga avgivet förslag förelade därefter Kungl. Maj:t 1932 års riksdag i proposition nr 152 förslag om genomförande från och med läsåret 1932—1933 av den utav 1931 års riksdag i sina grunddrag beslutade omorganisationen av centralinstitutet.

I sitt utlåtande nr 90 över propositionen och vissa i ärendet väckta motioner hemställde statsutskottet, att riksdagen måtte medgiva en omorganisation av gymnastiska centralinstitutet i huvudsaklig överensstämmelse med vad utskottet tillstyrkt, innebärande vissa väsentliga avvikelser från det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget. I en vid utskottets betänkande fogad, av herr *Kvarnzelius* m. fl. avgiven reservation, hävdades en uppfattning,

som närmare anslöt sig till Kungl. Maj:ts förslag, dock med upptagande av vissa av de erinringar mot förslaget, som utskottsmajoriteten framställt.

Första kammaren biföll med viss ändring vad statsutskottet hemställt. Andra kammaren avskog såväl utskottets hemställan som Kungl. Maj:ts proposition. Då dessa skiljaktiga beslut icke kunde sammanjämkas eller avgöras genom gemensam omröstning, hade alltså omorganisationsfrågan förfallit för 1932 års riksdag.

År 1933 återupptogs frågan dels i en till Kungl. Maj:t ingiven framställning från karolinska institutets lärarkollegium om omedelbart vidtagande av åtgärder för ordnandet av sjukgymnastutbildningen, dels i en till Kungl. Maj:t ingiven skrivelse från centralinstitutets direktion om åtgärder för ernående av vissa ändringar i institutets stadga, avseende en mera tidsenlig anordning av undervisningen därstädes.

I anledning av dessa framställningar anbefallde Kungl. Maj:t den 27 oktober 1933 direktionen över gymnastiska centralinstitutet att till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till omorganisation av den gymnastiklärar- och sjukgymnastutbildning, som för närvarande bedreves vid institutet. Enligt samtidigt meddelade direktiv borde detta förslag utgå från att undervisningen vid institutet organiserades på två linjer, en för utbildning av sjukgymnaster, förlagd till serafimerlasarettet, där en poliklinik för sjukgymnastik borde anordnas, och en för utbildning av gymnastiklärare, förlagd till gymnastiska centralinstitutet, att utbildningstiden å vardera linjen skulle vara högst tvåårig samt att den undervisning i medicinska ämnen, som för vardera linjen vore erforderlig, skulle av medicinskt utbildade lärare meddelas vid karolinska institutet och vid serafimerlasarettet. Direktionen skulle vid denna utredning samråda med karolinska institutets lärarkollegium, i vad avsåge undervisning i anatomi, fysiologi, patologi och hygien, samt med direktionen över serafimerlasarettet, i vad avsåge undervisningen i ämnen sjukgymnastik och sjukdomslära.

Med skrivelse den 30 november 1933 överlämnade direktionen över gymnastiska centralinstitutet betänkande och förslag i ämnet.

I kap. 1 (sid. 14—17 i statsrådsprotokollet) har departementschefen till en början redogjort för de *allmänna synpunkter*, som legat till grund för direktionens förslag, samt därefter för egen del anfört följande:

»Såsom av det efterföljande torde framgå, hava flertalet av de hörda myndigheterna icke haft några mera väsentliga principiella erinringar att anföra emot de allmänna riktlinjer för den planerade omorganisationen av gymnastiska centralinstitutet, som direktionen utvecklat. Även jag anser mig kunna i princip ansluta mig till dessa allmänna grunder, vilka i huvudsak överensstämna med de direktiv, som varit för direktionen vägledande. Jag vill framhålla, att förslaget i sina grunddrag torde stå i god samklang med den uppfattning, för vilken riksdagen gjort sig till tolk. Jag

syftar här speciellt på ett par av de mest omtvistade frågorna, nämligen spörsmålet om sjukgymnastutbildningens ställning vid institutet och differentieringen mellan sjukgymnast- och friskgymnastlinjerna. Dessa och andra här ovan berörda frågor upptagas i det följande till mer ingående behandling.

Direktionen har framlagt förslag till de ändringar i den nuvarande stadgan för gymnastiska centralinstitutet, som direkt påkallas av direktionens omorganisationsförslag. Emellertid läser det bliva erforderligt att samtidigt med att institutet omorganiseras ersätta den nu gällande ålderdomliga och vid upprepade tillfällen ändrade stadgan för institutet med en helt ny stadga. Denna nya stadga torde böra av Kungl. Maj:t utfärdas efter förslag av direktionen. Samtidigt böra övervägas de ändringar i andra författningar — bland annat i stadgarna för karolinska institutet — som eventuellt kunna förledas av omorganisationen.»

I kap. 2 (sid. 18—22 i statsrådsprotokollet) har departementschefen där- efter upptagit frågan om *samarbetet med karolinska institutet*. Departements- chefen har därvid, efter en redogörelse för direktionens över gymnastiska centralinstitutet härutinnan föreliggande förslag och myndigheternas däröver avgivna yttranden, framhållit följande:

»Vid ärendets tidigare behandling hava från olika håll framförts starka krav på nära samarbete mellan karolinska institutet och gymnastiska centralin- stitutet. 1931 års riksdag ansåg, att i fråga om undervisningen och öv- ningarna i ämnen av medicinsk natur ett dylikt samarbete borde ordnas i fråga om såväl den teoretiska som praktiska utbildningen. 1932 års stats- utskott utvecklade närmare formerna för detta samarbete, och de av utskottet i detta hänseende förordade grunderna synas rätt väl överensstäm- ma med direktionens nu framlagda förslag.

Detta förslag innebär samarbete bland annat vid tillsättande av lärar- fattningar i medicinska ämnen samt vid fastställande av vissa läroplaner samt förutsätter rätt för centralinstitutets elever att i viss omfattning äga tillgång till karolinska institutets lokaler.

För min del finner jag de av direktionen föreslagna grunderna för till- sättande av lärartjänster ägnade att väl tillgodose karolinska institutets välförstådda intresse av medbestämmanderätt vid behandlingen av dessa frågor. I smärre detaljer hava erinringar gjorts av karolinska institutets lärarkollegium. Vissa av dessa erinringar torde kunna tillgodoses vid ut- färdandet av bestämmelser i ämnet. Jag saknar anledning att här närmare ingå på dessa frågor, då det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter hörande av karolinska institutets lärarkollegium närmare utforma detaljerna i föreliggande förslag.

Såväl karolinska institutets lärarkollegium som universitetskanslern hava erinrat, att det kunde uppstå svårigheter för karolinska institutet att i er-

forderlig utsträckning tillhandahålla lokaler för undervisning i de teoretiskt-medicinska ämnena. Det torde dock tillsvidare vara möjligt för gymnastiska centralinstitutet och karolinska institutet att genom en klok avvägning av undervisningen mellan de båda institutens lokaler övervinna de antydda lokalsvårigheterna.

Lärarkollegiet har i samband med lokalfrågan framhållit behovet av ett laboratorium för fysiologi vid gymnastiska centralinstitutet. Sistnämnda förslag torde till icke oväsentlig del hava sin grund i kollegiets uppfattning rörande behovet av en professur i kroppsövningarnas fysiologi. I likhet med min företrädare i ämbetet anser jag mig icke kunna under förhandenvarande förhållanden tillstyrka inrättandet av en dylik professur.»

I kap. 3 (sid. 23—31 i statsrådsprotokollet) behandlas frågan om *samarbetet med serafimerlasarettet*. Departementschefen redogör för direktionens förslag och i ärendet avgivna yttranden samt sammanfattar sin egen ståndpunkt på följande sätt:

»Föreliggande förslag till samarbete med serafimerlasarettet torde onekligen i betydande grad underlätta sjukgymnastutbildningens ändamålsenliga bedrivande. Det torde dessutom vara ägnat att i görligaste mån nedbringa statens utgifter för detta utbildningsändamål. Förslaget synes i huvudsak överensstämma med de grundlinjer, för vilka statsutskottet vid 1932 års riksdag uttalat sig. Myndigheterna hava icke haft något att erinra i fråga om huvudpunkterna i förslaget, och även jag anser mig böra ansluta mig till detsamma. Det torde emellertid böra ankomma på Kungl. Maj:t att efter hörande av bland andra lasarettsdirektionen närmare besluta rörande formerna för samarbetet.

Enligt förslaget skall den ekonomiska sidan av samarbetet mellan lasarettet och centralinstitutet ordnas på så sätt, att lasarettet tillhandahåller erforderliga lokaler och inventarier, står för driftkostnaderna samt uppbar alla inkomster av gymnastikavdelningen. De två läkarna samt de sex instruktionsgymnasterna skola avlönas av lasarettet men skola dessutom enligt förslaget från centralinstitutet erhålla tillskott i form av arvode för undervisningsarbetet. Föreståndaren däremot skall avlönas på centralinstitutets stat. Serafimerlasarettets direktion har beräknat, att omorganisationen för lasarettet kommer att vålla en årlig merutgift av 38,600 kronor. Lasarettsdirektionen förväntar ej någon ökning av de nu inflytande inkomsterna från gymnastikavdelningen men framhåller å andra sidan, att lasarettet genom omorganisationen skulle beredas vissa förmåner genom de ökade tillfällena till gymnastikbehandling — en förmån, som dock icke skattas högre än avlöningen till en å två sjukgymnaster utöver de nuvarande. Enligt direktionens mening bör varken återstoden av den årliga merutgiften eller kostnaderna för ombyggnader och utrustning åvila lasarettet och ej heller bidrag därtill lämnas av Stockholms stad eller län.

För egen del har jag ingenting att erinra emot utredningens förslag till fördelning av kostnaderna mellan lasarettet och centralinstitutet. Det må framhållas, att dessa kostnader måste bestridas från gymnastiska centralinstitutets stat och alltså åvila statsverket, ifall icke, såsom föreslagits, lasarettet gäldar desamma. I princip måste jag därför biträda lasarettens direktions uppfattning, att de merutgifter, som försakas lasarettet genom sjukgymnastutbildningens förläggande dit, icke rimligen böra bestridas av lasarettets medel. Av denna anledning läser det bliva nödvändigt att höja det till lasarettet utgående statsbidraget med det belopp, som motsvarar nyssnämnda merutgifter med fråndragande av skälig ersättning för de förmåner, som lasarettet kommer att åtnjuta genom sjukgymnastutbildningens förläggande till lasarettet. Då sjukgymnastutbildningen enligt den nya ordningen, såsom av det efterföljande framgår, icke kommer att påbörjas förrän höstterminen 1935, är det emellertid icke nödvändigt att beräkna en ökning av det för budgetåret 1934/1935 av Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln i årets statsverksproposition för serafimerlasarettet föreslagna extra statsbidraget.

Antalet instruktionsgymnaster har bestämts till så många som sex av den anledningen, att lasarettet ansetts behöva detta antal gymnaster. Ett så stort antal instruktionsgymnaster är sålunda icke erforderligt med hänsyn till undervisningens behov. Särskilda tilläggsarvoden skola från centralinstitutets stat utgå till dessa instruktionsgymnaster utöver den avlöning, som tillkommer dem från lasarettet. Dessa förhållanden böra enligt min mening beaktas vid nyssnämnda framtida ökning av anslaget till serafimerlasarettet.

Såsom av det föregående framgår, torde det kunna beräknas, att sjukgymnastavdelningen vid serafimerlasarettet om fem år kan förläggas till karolinska sjukhuset å Norrbackaområdet. De nu för sjukgymnastutbildningen erforderliga ökade lokalerna inom serafimerlasarettet böra av denna anledning endast provisoriskt iordningställas. Enligt den av myndigheterna enhälligt biträdda uppfattningen bör detta lämpligen ske genom ombyggnad av den förutvarande direktörsbostaden, vilket arbete beräknats kosta omkring 50,000 kronor. Då spörsmålet härom bör bli föremål för närmare övervägande, varvid även bör undersökas, huruvida det är möjligt att genom någon annan anordning vinna någon billigare lösning, är jag icke beredd att redan nu framlägga något förslag angående kostnader för lokaler.»

I kap. 4 (sid. 32—58 i statsrådsprotokollet) övergår departementschefen till att behandla frågan om *undervisningen vid det omorganiserade gymnastiska centralinstitutet*. Beträffande den ingående redogörelsen för föreliggande utredningar och yttranden rörande dessa spörsmål hänvisar utskottet till propositionen. I här förevarande sammanhang torde en närmare redogörelse endast behöva lämnas rörande frågan om inträdesfordringarna å frisk- och sjukgymnastlinjerna.

Vad då först angår *inträdesfordringarna å friskgymnastlinjen* må erinras, att dessa för närvarande äro olika för manliga och kvinnliga elever. De förra skola hava avlagt studentexamen, de senare innehava s. k. normal-skolekompetens. 1924 års sakkunniga föreslogo, att som villkor för civila elevers inträde skulle gälla studentexamen eller folkskollärarexamen, lika för män och kvinnor. 1927 års sakkunniga uppställde som allmän regel fordran på studentexamen, med vissa särskilda kvalifikationer, nämligen dels i ämnena matematik, fysik och biologi minst betyget godkänd å latinlinjen, dels i ämnet kemi minst betyget godkänd å reallinjen. 1929 års sakkunniga framhöllo, att det naturligtvis kunde vara en stor fördel med fullt enhetliga fordringar för alla elever. Man borde emellertid ej skruva upp inträdesfordringarna, om det ej visade sig behövt. Kvinnliga elever utan studentexamen hade från gymnastiska centralinstitutet och de legitimerade instituten under årens lopp utbildats utan att det veterligt försports någon klagan på för klen allmän utbildningsnivå eller på svårigheter att bibringa dessa samma utbildning som studenterna.

Vid 1931 års riksdag var frågan om inträdesfordringarna föremål för uppmärksamhet. Första kammaren beslöt bifalla Kungl. Maj:ts av statsutskottet då tillstyrkta förslag, att för manliga civila elever skulle fordras studentexamen, för kvinnliga elever normalskolekompetens, i båda fallen med viss komplettering i naturvetenskapliga ämnen. Andra kammaren uttalade sig däremot för att realexamen (med nämnda komplettering) borde uppställas som inträdesfordran.

Sedan frågan sålunda genom kamrarnas olika beslut fallit, uppställde 1931 års sakkunniga som inträdesfordringar, lika för män och kvinnor, studentexamen med vitsordet minst betyget godkänd i fysik, biologi med hälsolära samt kemi efter fordringar för examen å latingymnasiet samt intyg om kunskaper i matematik, motsvarande vitsord i detta ämne vid flyttning till latingymnasiets näst högsta ring. Vidare skulle den, som genom intyg kunde styrka sig dels äga motsvarande kunskaper i ovannämnda ämnen, dels ock i två levande språk äga sådana kunskaper och färdigheter, som satte sökanden i stånd att på ett tillfredsställande sätt följa och tillgodogöra sig undervisningen, äga tillträde till institutet.

I yttrande över sakkunnigas betänkande föreslog skolöverstyrelsen, att behörighet till inträde vid gymnastiska centralinstitutet skulle tillkomma:

a) den som avlagt godkänd realexamen och i denna examen eller i sedermera undergången fyllnadsprövning erhållit minst betyget godkänd i samtliga å timplanen för realskolans högsta klass upptagna läroämnen utom franska samt dessutom genom vitsord, förvärvat på enahanda sätt som är föreskrivet rörande fyllnadsprövning efter avlagd studentexamen, erhållit minst betyget godkänd i ämnena fysik, kemi och biologi med hälsolära efter fordringar för studentexamen;

b) den som erhållit godkänt avgångsbetyg från kommunal eller enskild

flickskola med normalskolekompetens med minst betyget godkänd i två främmande levande språk samt dessutom i fråga om ämnena fysik, kemi och biologi med hälsolära fyller de under mom. a) angivna fordringarna;

c) den som avlagt godkänd studentexamen samt i denna examen eller i sedermera undergången fyllnadsprövning erhållit minst betyget godkänd i ämnena fysik, kemi och biologi med hälsolära efter fordringarna för studentexamen;

d) den som avlagt folkskollärarexamen samt i denna examen eller i sedermera undergången efterprövning erhållit minst betyget med beröm godkänd i ämnena fysik, kemi och biologi med hälsolära, matematik samt tyska och engelska språken;

e) den som förvärvat den behörighet till ämneslärarinnebefattning vid allmänt läroverk, som vid högre lärarinneseminariet avlagd avgångsexamen avser att meddela, samt i denna examen erhållit minst betyget godkänd i ämnena fysik med astronomi, kemi med mineralogi och geologi, zoologi och botanik.

Statsutskottet vid 1932 års riksdag ansåg, att samma villkor borde uppställas, vare sig det gällde män eller kvinnor, frisk- eller sjukgymnaster samt förordade i anledning av väckt motion skolöverstyrelsens sistnämnda förslag.

Direktionen anför nu i sin föreliggande utredning bland annat följande:

Anledning att sänka de nuvarande fordringarna för män föreläge enligt direktionens mening i och för sig ej. Då emellertid krav framställdes på lika inträdesfordringar för män och kvinnor, uppstod frågan, i vad mån en höjning av fordringarna för kvinnor eller sänkning av fordringarna för män till vinnande av likställighet borde vidtagas. Vad som vore ägnat att väcka betänkligheter mot en höjning av inträdesfordringarna för kvinnor till studentexamen vore, att kvinnor under nuvarande förhållanden kunde utbilda sig och vinna befordran till vissa ämneslärarinnetjänster utan studentexamen, och den oegentligheten skulle då uppstå, att för gymnastiklärarinnor kraven på skolbildning skulle vara större än för ämneslärarinnor. Då emellertid möjligheterna för vinnande av behörighet till lärarinnetjänst utan studentexamen starkt ifrågasatts till avveckling, funne direktionen, att detta skäl ej kunde tillmätas samma bärkraft som tidigare. Då vidare studentexamen i allt större utsträckning kommit att ersätta normalskolekompetens som den normala avslutningen på kvinnlig skolbildning, syntes några starkare betänkligheter mot en höjning av inträdesfordringarna till avlagd studentexamen även för kvinnor icke föreligga.

Under alla förhållanden funne direktionen att de nu för kvinnor gällande inträdesfordringarna vore för låga, särskilt med hänsyn till de starkt ökade krav på underbyggnad i de matematiskt-naturvetenskapliga ämnena, som ej minst den föreslagna omfattande lärokursen i fysiologi erfordrade. Skulle nuvarande inträdesfordringar för kvinnor bibehållas, måste de oundgängligen utökas med fyllnadsbetyg i enlighet med fordringarna i studentexamen å endera linjen i ämnena fysik, kemi och biologi med hälsolära. Av samma grunder måste realexamen utökas med fyllnadsbetyg i dessa tre ämnen.

Ur undervisningens synpunkt torde de nödvändiga kraven på underbyggnad därmed vara uppfyllda.

Med tanke på de mindre gynnsamma erfarenheterna av beskaffenheten av de genom enstaka fyllnadsprövningar vunna kunskaperna, måste man dock ställa sig något tveksam mot förslaget om fyllnadsprövning i så många ämnen och sätta i fråga, huruvida man ej borde taga steget fullt ut och, med bibehållande av studentexamen som inträdesfordran för män, uppställa samma fordran även för kvinnor. För detta talade ock, att det mått av allmänbildning, som en fullständig studentexamen skänkte, vore av betydelse för gymnastikläraren i hans framtida lärargärning och att den studievana, som avläggandet av studentexamen bibringade, skulle för eleverna vara till nytta vid studierna å centralinstitutet. Då slutligen härtill komme, att mycket starka krav från av frågan berörda yrkesgrupper framställts på uppställandet av studentexamen som inträdesfordran och att den omständigheten, att de tidigare uppställda lägre kraven på inträdesfordran till stor del vore orsakade av att kraven, som då vore gemensamma för bägge linjerna, annars skulle bli orimligt höga för sjukgymnasterna, ansåge sig direktionen efter tvekan kunna föreslå, att studentexamen med godkänt betyg i ämnena fysik, kemi och biologi med hälsolära uppställdes som fordran för inträde å gymnastiklärarlinjen.

Beträffande frågan om folkskollärarnas tillträde till institutet ville direktionen åberopa skolöverstyrelsens yttrande i anledning av 1931 års sakkunnigbetänkande, vari framhölls att ett dylikt tillträde vore önskvärt med hänsyn till folkskolans behov av facklärare i gymnastik. Direktionen föresloge därför, att centralinstitutet måtte öppnas för folkskollärarna och anslöte sig beträffande de fordringar, som skulle uppställas på ifrågavarande examen, till vad skolöverstyrelsen föreslagit.

Direktionen anslöte sig jämväl till skolöverstyrelsens mening, att behörighet till inträde vid institutet även skulle tillkomma den som förvärvat den behörighet till ämneslärarinnebefattning vid allmänt läroverk, som vid högre lärarinneseminarier avlagd avgångsexamen avsåge att meddela, samt i denna examen erhållit minst betyget godkänd i fysik med astronomi, kemi med mineralogi och geologi, zoologi och botanik.

I fråga om inträdesvillkoren å gymnastiklärarlinjen har ledamoten av direktionen, laboratorn *E. Abramson* i särskilt yttrande anfört:

Då direktionen ansett, att de av skolöverstyrelsen i yttrande över 1931 års sakkunnigbetänkande uppställda inträdesfordringarna med avseende på föregående skolbildning ur undervisningens synpunkt vore tillräckliga, borde behörighet till inträde jämväl tillkomma:

a) den som avlagt godkänd realexamen och i denna examen eller i sedermera undergången fyllnadsprövning erhållit minst betyget godkänd i samtliga å timplanen för realskolans högsta klass upptagna läroämnen utom franska samt dessutom genom vitsord, förvärvat på enahanda sätt som är föreskrivet rörande fyllnadsprövning efter avlagd studentexamen, erhållit minst betyget godkänd i ämnena fysik, kemi och biologi med hälsolära efter fordringar för studentexamen;

b) den som erhållit godkänt avgångsbetyg från kommunal eller enskild flickskola med normalskolekompetens med minst betyget godkänd i främmande levande språk samt dessutom i fråga om ämnena fysik, kemi och biologi med hälsolära fyller de under mom. a) angivna fordringarna.

Den enda av de senare utredningarna rörande gymnastiska centralinstitutet, som behandlat frågan om *inträdesfordringarna* uteslutande från *sjukgymnastutbildningens* synpunkter, är den som verkställdes av 1929 års sakkunniga. De ansågo, att den nuvarande övre åldersgränsen för inträde till institutet — fyllda trettio år — borde bibehållas, och att som undre gräns skulle — då en viss grad av mognad borde förefinnas hos den, som skall handhava sjuka — sättas fyllda nitton år. I fråga om kroppsbeskaffenheten föreslogs, att sökanden borde hava en frisk och stark kropp och vara fri från besvärande lyten och vanförhet; med avseende på föregående skolutbildning ansågos nuvarande bestämmelser böra bibehållas. De framkastade vidare tanken, att ett visst mått av föregående tjänstgöring på sjukhus vore önskligt och uttalade, att sådan visserligen ej borde göras tvungen, men att den väl borde utgöra en merit för vinnande av inträde.

Direktionen anför i denna sak bland annat:

Direktionen anslöte sig till den sålunda föreslagna nedre åldersgränsen, fyllda nitton år, men ville föreslå den övre gränsens bibehållande vid fyllda trettio år. Med avseende på föreskrifterna om kroppsbeskaffenheten ansågo direktionen de nuvarande föreskrifterna böra bibehållas, dock ville den framhålla, att de borde tolkas med hänsyn till det sjukgymnastiska arbetet och sålunda ej så strängt som för friskgymnaster. Den erforderliga skolbildningen ansågo direktionen kunna sättas till normalskolekompetens eller realexamen. Med avseende på föregående sjukhusutbildning ansågo direktionen, att i betraktande av den stora betydelsen av att eleverna vore väl inne i sjukvårdsarbetet och besatte god vana att handhava sjuka, 3 månaders biträdande vid arbetet å sjukhus borde fordras. Erfarenheten från tidigare intagning av eleverna vid centralinstitutet gäve vid handen, att anskaffandet av denna merit ej torde vålla några svårigheter för kvinnliga sökande. För manliga sökande ställde det sig måhända något svårare, då sjukvårdsinrättningarna mestadels torde stå något främmande för tanken på manliga sjukvårdskrafter. I den mån de ej genom värnpliktstjänstgöring vid trängen i sjukvårdstjänst eller på annat sätt kunde förskaffa sig denna utbildning, syntes tillfälle till dylik tjänstgöring genom direktionens försorg böra beredas dem.

Karolinska institutets lärarkollegium har i huvudsak tillstyrkt direktionens ovannämnda förslag ifråga om inträdesfordringarna.

Skolöverstyrelsen, som endast haft vissa formella erinringar i fråga om de av direktionen föreslagna inträdesfordringarna å sjukgymnastlinjen, anför rörande fordringarna för inträde i friskgymnastlinjen bland annat följande:

Sedan numera fasta ämnesgrupper fastställts för lärjungarna å det differentierade gymnasiet medförde de av direktionen föreslagna villkoren för inträde vid institutet, att fyllnadsprövning i viss utsträckning måste verkställas av alla de inträdessökande, som icke avlagt studentexamen på reallinjen med ämnesgruppen biologi med hälsolära, fysik och kemi som tillvalsgrupp, eller vid val av viss annan ämnesgrupp på endera linjen icke fått tillstånd att medtaga det förstnämnda av dessa ämnen som tilläggsämne. Då matematik inginge i den enda grupp, som gärna kunde ifråga-

komma på latinlinjen, innebure kraven i själva verket, att inträdessökande måste inneha betyg även i matematik i studentexamen. Särskilt med tanke på de rätt stora svårigheter, som detta ämne ofta beredde icke minst kyinnliga lärjungar, syntes de föreslagna fordringarna ingalunda obetydliga. Överstyrelsen hade svårt att föreställa sig, att mera omfattande krav på de inträdessökandes förutsättningar för teoretiska studier skulle öka möjligheterna för ett gott urval av lärjungar med sådana egenskaper, som företrädesvis fordrades av dugande gymnastik- och idrottsledare.

För tillträde till en utbildningsanstalt borde man normalt icke ställa större fordringar på förbildningen än att denna komme att utgöra en fullt tillräcklig grund för den undervisning anstalten hade att meddela. Då nu direktionen vitsordade, att detta villkor i föreliggande fall vore uppfyllt med de av överstyrelsen tidigare föreslagna inträdesfordringarna, så borde man icke uppställa krav, som sträckte sig längre. Överstyrelsen behjärtade visserligen till fullo gymnastiklärarnas naturliga och lofvärda strävanden att hålla sin kår uppe på ett högt allmänbildningsplan, men vår tid ägde många vägar till allmänbildning, vilka icke ginge genom gymnasiet, och det torde icke numera vara sakligt motiverat att tillerkänna gymnasievägen en särställning. Det vore ur flera synpunkter av betydelse, att insikten härom mer och mer komme in i det allmänna medvetandet. En sådan utveckling motverkades emellertid, om man uppställde krav på studentexamen för tillträde till olika levnadsbanor endast eller huvudsakligen för att därigenom skapa garantier för att de, som inträdde på dessa banor, ägde ett visst mått av allmänbildning.

För så vitt de av överstyrelsen föreslagna villkoren för inträde vid institutet bleve fastställda, torde en bestämmelse angående formen för de fyllnadsprövningar i biologi med hälsolära, fysik och kemi, vilka skulle fullgöras av inträdessökande med endast realexamen eller avgångsbetyg från flickskola, böra införas i läroverksstadgan.

Gymnastiska centralinstitutets lärarkollegium har ansett, att inträdesfordringarna på sjukgymnastlinjen borde sättas så, att sjukgymnastkårens allmänna standard ej riskerade att sjunka och minimifordringarna för inträde därför sättas till normalskolekompetens (eventuellt realexamen) med fyllnadsprövning för studentexamen uti ämnena fysik, kemi, biologi med hälsolära. Dylika förkunskaper vore nödvändiga för att eleverna på sjukgymnastlinjen skulle kunna tillgodogöra sig den teoretiska undervisningen.

Departementschefen har angivit sin ståndpunkt beträffande undervisningen vid det omorganiserade gymnastiska centralinstitutet på i huvudsak följande sätt:

•Direktionens förslag innebär i överensstämmelse med de av Kungl. Maj:t givna direktiven en uppdelning av undervisningen vid institutet på två linjer, en för utbildning av gymnastiklärare och en för utbildning av sjukgymnaster. *Utbildningstiden* för gymnastiklärare har föreslagits till två år och för sjukgymnaster till tre terminer. Övergång till sjukgymnastlinjen kan enligt förslaget ske efter avlagd examen å gymnastiklärarlinjen. Den sammanlagda tiden för denna dubbla utbildning, vilken sedan gammalt

motiverats med hänsyn till angelägenheten av att underlätta gymnastiklärarnas utkomstmöjligheter, skulle under sådana förhållanden kunna begränsas till omkring tre och ett halvt år.

1931 års riksdag uttalade sig för en utbildningstid för såväl gymnastiklärare som sjukgymnaster — manliga och kvinnliga — av två år. Så till vida skiljer sig alltså nu föreliggande förslag från riksdagens önskemål, att utbildningstiden för sjukgymnaster förkortats med en termin. Detta direktionsens förslag har mött viss kritik från karolinska institutets lärarkollegiums sida. Lärarkollegiet har föreslagit att — i vart fall sedan sjukgymnastutbildningen förflyttats till det nya karolinska sjukhuset — utbildningstiden för sjukgymnasterna borde förlängas till fyra terminer. Kollegiet har på denna väg velat minska den enligt kollegiets mening alltför starka arbetsbelastningen under den åt teoretiska studier ägnade första terminen. Även gymnastiska centralinstitutets lärarkollegium har förordat fyra terminers utbildning för sjukgymnasterna.

För egen del ansluter jag mig till direktionsens förslag. Såsom tidigare framhållits, har redan 1915 års kommitté uttalat, att utbildningstiden för sjukgymnaster knappast behövde erfordra två fulla läsår och 1929 års sakkunniga föreslog ett och ett halvt år för inhämtande av själva kunskapsstoffet. Såsom direktionsen framhållit, omfattar den nuvarande sjukgymnastutbildningen ej mer än ungefär ett år. Skulle i framtiden ett »praktiskt halvår» utöver den föreslagna utbildningstiden av ett och ett halvt år visa sig erforderligt, torde såsom direktionsen påpekar ett sådant lätt låta sig anordnas.

Direktionen har berört frågan i vad mån *gemensam undervisning* mellan de båda utbildningslinjerna skulle kunna förekomma. Riksdagen har hävdat den uppfattningen, att denna gemensamma undervisning i möjligaste mån borde inskränkas. 1931 års riksdag ansåg, att den borde begränsas måhända till blott en termin under första året. I överensstämmelse härmed framlade statsutskottet vid 1932 års riksdag förslag till begränsning av gemensamhetsundervisningen huvudsakligen till första terminen. Direktionsens nu föreliggande förslag förutsätter, att dylik gemensamhetsundervisning över huvud taget icke skulle förekomma. Direktionsen har granskat de för gemensamhetsundervisning eventuellt ifrågakommande ämnestitelnarna och funnit att pedagogiska skäl icke tala för en dylik åtgärd. De besparingar, som eventuellt skulle kunna vinnas genom gemensam undervisning, hava ansetts så obetydliga, att de ej skulle uppväga de uppstående svårigheterna av schemateknisk natur. Enligt direktionsens mening måste sjukgymnastutbildningen utsträckas till mer än tre terminer, om över huvud taget gemensam undervisning skulle anordnas. För egen del ansluter jag mig till direktionsens mening och finner mig alltså icke böra ifrågasätta gemensam undervisning mellan de båda utbildningslinjerna.

Direktionens förslag rörande *samundervisning mellan manliga och kvinnliga elever* ger mig icke anledning till erinran.

Frågan om vilka *fordringar*, som böra uppställas för inträde vid *centralinstitutet*, har vid ärendets tidigare behandling vållat stora meningsskiljaktigheter. Åsikterna hava brutit sig kring tvenne skilda meningsriktningar: antingen studentexamen med kvalificerade betyg i vissa ämnen eller normalskolekompetens och realexamen med vissa kompletteringar. Riksdagens kamrar stannade år 1931 i olika beslut i denna speciella fråga. 1932 års statsutskott uttalade sig för realexamen och normalskolekompetens med vissa kompletteringar, under det att reservanterna inom statsutskottet förordade Kungl. Maj:ts förslag till 1932 års riksdag, innebärande i huvudsak studentexamen såsom inträdesvillkor. Statsutskottet ansåg, att i fråga om examensmeriter samma villkor borde uppställas för män och kvinnor, för friskgymnaster och för sjukgymnaster. Direktionen har nu i överensstämmelse med grundtanken i omorganisationsförslaget, innebärande två helt skilda utbildningslinjer, betraktat de båda linjerna var för sig och föreslagit olika examensmeriter såsom villkor för inträde på gymnastiklärarlinjen och på sjukgymnastlinjen. För gymnastiklärarlinjen föreslår direktionen med tvekan som inträdesvillkor studentexamen, vidare folkskollärarexamen eller behörighet till ämneslärarinnebefattning vid allmänt läroverk, i samtliga fall med kvalificerade betyg i vissa ämnen. En ledamot av direktionen har reserverat sig till förmån för realexamen eller normalskolekompetens med efterföljande kompletteringar i vissa ämnen för inträde å gymnastiklärarlinjen. För inträde å sjukgymnastlinjen skulle fordras enligt direktionens stadgeförslag som villkor realexamen, studentexamen eller avgångsbetyg från högre flickläroverk med normalskolekompetens samt, för män, att hava avlagt gymnastiklärarexamen.

Vid övervägande av denna fråga har jag funnit mig böra ansluta mig till den uppfattning, som gjorts gällande av 1932 års statsutskott och som innebär ett godtagande av det av skolöverstyrelsen avgivna förslaget.¹⁾

Sjukgymnastlinjen bör med hänsyn till gymnastiklärarnas försörjningsförhållanden stå öppen för män, som avlagt gymnastiklärarexamen. I övrigt bör denna utbildningslinje reserveras för kvinnliga elever.

Antalet på de olika linjerna intagna *elever* torde icke nu behöva fixeras. Att på sjukgymnastlinjen reservera ett visst antal platser för personer, som avlagt gymnastiklärarexamen, finner jag icke nödvändigt. Den förordade fullständiga klyvningen mellan de båda utbildningslinjerna påverkar givetvis gymnastiklärarnas och sjukgymnasternas verksamhetsområden och arbetsförhållanden. Denna fråga torde böra upptagas till mer ingående undersökning i samband med prövningen av det förslag till förening av ordinarie övningslärartjänst vid statlig läroanstalt med annan dylik befattning m. m., som — såsom skolöverstyrelsen erinrat — överstyrelsen genom Kungl. Maj:ts beslut den 18 september 1931 anbefallts avgiva. För att underlätta för-

¹⁾ Se sid. 35 i statsrådsprotokollet, sid. 9—10 i här förevarande utlåtande.

sörjningsförhållandena på området torde möjligen böra övervägas, huruvida icke — i likhet med vad redan skett vid ett par andra likartade statliga högre yrkesutbildningsanstalter — sådana bestämmelser böra utfärdas, att antalet årligen vid centralinstitutet och vid de enskilda gymnastikinstituten intagna elever avpassas med hänsyn till landets behov av gymnastiklärare och sjukgymnaster.

Direktionen har föreslagit, att titeln *gymnastikdirektör*, som hittills tillkommit den som genomgått såväl frisk- som sjukgymnastutbildningen vid institutet, icke skulle förbindas med examen vid institutet. Jag finner dock skäl föreligga för ett bibehållande av denna titel för dem, som genomgått friskgymnastutbildningen. Avgörandet av denna titelfråga torde emellertid få bero på Kungl. Maj:ts prövning framdeles.

Av direktionen ifrågasatta *timplaner* hava i det föregående anförts huvudsakligen i syfte att giva en föreställning om lärarbehovet. I stort sett hava timplanerna vunnit myndigheternas gillande. I vissa hänseenden hava emellertid framförts erinringar. Mycket omdiskuterad är sålunda frågan, huruvida obligatorisk fäktundervisning bör ingå i utbildningen vid centralinstitutet. För egen del anser jag, att fäktundervisningens allmänna idrottsliga värde utgör ett skäl för undervisning i detta ämne vid centralinstitutet. Emellertid bör denna fråga upptagas till slutlig prövning vid uppgörandet av de definitiva undervisningsplanerna. Härigenom torde icke vållas någon kostnadsökning eller förändring i lärarbehovet.

Till frågan om lärarbehovet återkommer jag i det följande.

Delade meningar hava rätt rörande tidpunkten för *läsårets början*. Denna fråga torde böra närmare övervägas vid utfärdandet av den nya stadga för centralinstitutet, som blir en följd av omorganisationen.

Undervisningen vid de med dimissionsrätt försedda *enskilda gymnastikinstituten* torde icke i detta sammanhang böra upptagas till behandling. Denna fråga jämte dessa enskilda gymnastikinstitut i övrigt berörande förhållanden torde senare böra övervägas. Jag vill erinra att koncessionerna för dessa institut äro givna tillsvidare och alltså kunna när som helst återkallas.»

I motionen I: 310 har upptagits det av karolinska institutets lärarkollegium framförda förslaget om att *utbildningstiden å sjukgymnastlinjen* skulle omfatta två år.

Frågan om *inträdesfordringarna å gymnastiklärarlinjen* har behandlats i motionerna I: 316 och II: 562, varvid till stöd för motionärernas hemställan i motionen I: 316 anförts bland annat följande:

Statsutskottet vid 1932 års riksdag ansåg, att samma villkor borde uppställas, vare sig det gällde män eller kvinnor, frisk- eller sjukgymnaster i fråga om behörighet till inträde vid gymnastiska centralinstitutet och att realexamen eller normalskolekompetens med vissa kompletteringar vore tillfyllest. Kungl. Maj:ts proposition till såväl 1931 som 1932 års riksdag av-

såg *gemensam* undervisning för frisk- och sjukgymnaster under en stor del av första utbildningsåret, varvid det ansågs vara av vikt, att eleverna å de båda linjerna hade samma förutsättningar att tillgodogöra sig den gemensamma utbildningen.

På grund av de direktiv, som sedermera av Kungl. Maj:t utfärdats för direktionen för G. C. I. utredning, föreslog direktionen *helt skild utbildning för frisk- och sjukgymnaster*, en princip som jämväl Kungl. Maj:ts proposition år 1934 bygger på. Under det att emellertid direktionen föreslagit olika kompetensvillkor för de båda från varandra skilda utbildningslinjerna för att elevernas kompetens å de bägge linjerna bättre skulle kunna anpassas efter de krav, som respektive yrke ställde på sina utövare, har Kungl. Maj:t i sin proposition fasthållit vid 1932 års statsutskottsförslag om lika inträdesfordringar och realexamen. Motivet för 1932 års statsutskottsbeslut i detta avseende var dock, att man icke genom uppställande av krav *på studentexamen för sjukgymnaster* skulle fördyra sjukvården. Då nu propositionen till årets riksdag föreslår fullständig linjeklyvning, kvarstår ej längre 1932 års statsutskotts skäl för att låta jämväl realexamen gälla som ett tillfyllestgörande kompetensvillkor för *friskgymnastlinjen*.

Skolöverstyrelsen hade år 1929 uttalat sig för kvalificerad studentexamen som inträdesfordran för både manliga och kvinnliga elever, såväl i vad det gällde frisk- som sjukgymnaster. År 1931 hade emellertid skolöverstyrelsen intagit en annan ståndpunkt, nämligen densamma, som nu föreslås i Kungl. Maj:ts proposition. I sitt yttrande över 1933 års förslag till gymnastiska centralinstitutets omorganisation vidhåller överstyrelsen sin ståndpunkt av 1931, ehuru förutsättningarna numera genom den föreslagna linjeklyvningen *helt* förändrats.

Det kan knappast anses principiellt riktigt att som inträdesfordran angiva en examen, som fordrar minst tre kompletteringsbetyg. I själva verket torde det tillika i verkligheten förhålla sig så, att eleverna vid G. C. I. böra äga kompetens i ytterligare ett antal ämnen.

Vidare torde väl också goda språkkunskaper underlätta elevernas studium av facklitteraturen på främmande språk. Förmågan att skriftligt behandla svenska språket lärer självfallet ävenledes hava stor betydelse. I likhet med institutets direktion måste man därför ställa sig ganska tveksam inför en tilltänkt väg att genom fyllnadsprövning fullständiga kunskaperna, i stället för att ställa kravet rent ut på en examen med fullgoda kunskaper såsom inträdesvillkor.

För vinnande av ett gott resultat av undervisningen vid en utbildningsanstalt av G. C. I. art torde det vidare vara av vikt att eleverna så vitt möjligt hava samma förkunskaper. Vid institutet komma enligt propositionen tio à tolv officerare — alltså elever med studentexamen — att årligen utbildas tillsammans med gymnastiklärarkursens elever.

I den mån inträdesfordringarna till olika högskolor i en framtid komma att undergå förändringar, böra givetvis villkoren för inträde vid G. C. I. underkastas förändringar. Att nu göra den gymnastiska högskolan till ett försöksobjekt i detta hänseende vore att i förhållande till övriga högskolor ställa densamma i en undantagsställning, som skulle medföra att statsmakterna i allmänhetens ögon undervärderade den fysiska fostran, vilket skulle förefalla desto mer förvånande som gymnastik och idrottsrörelsen allmänt anses som vårt lands största folkrorelse.

Frånsett själva undervisningen vid institutet och resultatet av densamma,

synes en betänkelig praktisk olägenhet vidlåda Kungl. Maj:ts proposition ifråga om inträdesfordringarna. Minimialdern för inträde vid G. C. I. kan icke gärna sättas lägre än till 19 år (för de kvinnliga eleverna är den för närvarande 20 år) med hänsyn till såväl den krävande utbildningen som den förestående lärartjänsten — det kan som regel inte anses lämpligt ur disciplinär synpunkt att 20-åringar undervisa i det närmaste jämnåriga. Då real-examen emellertid avlägges i åldern 15 à 17 år, komma de för ungdomen så betydelsefulla åren närmast före 20 års-åldern att sväva i fara att ej effektivt utnyttjas. Några slå sig kanske till ro med, att deras realexamen giver dem full kompetens för inträde. Andra mera förtänksamma kasta sig in på dyra och dryga kompletteringar, vilka visserligen i och för sig kunna vara värdefulla, men vilka dock ej skänka dem allt vad en gedigen skolgång under samma tid kan giva dem.

Då det gäller val av levnadsbana, är det väl mera sällsynt att ungdomen redan på realskolestadiet har klart för sig vilket yrke, som skall väljas. Detta kan särskilt sägas gälla ett sådant kall som gymnastiklärarens. Det är först efter det övergångsåldern passerats och eleven kommit upp i gymnasiet, som övningarnas karaktär blir sådan, att anlagen för gymnastiklärarkallet på allvar röjas. Därtill kommer att eleverna under gymnasieårens övningar i idrott och gymnastik kunna sägas direkt förberedas för arbetet på G. C. I., dels genom att tjänstgöra som biträdande ledare och dels genom att vara med om de sista två årens allt mera stegrade övningar, varigenom eleverna även rent praktiskt sett äro avsevärt bättre förberedda för arbetet på G. C. I. än realskoliten, vilken visserligen kan deltaga i idrotts- och gymnastikövningar, men därvid ej på långt när kan få den utbildning, som förekommer i gymnasiet.

I kap. 5 (sid. 59—65 i statsrådsprotokollet) behandlas frågan om *den militära instruktörsutbildningen*. Departementschefen redogör för direktionens förslag och för ett vid dess betänkande fogat särskilt yttrande samt återger det väsentliga innehållet i de yttranden, som i ärendet avgivits av de militära myndigheterna m. fl. Därefter anför departementschefen för egen del:

»1931 års riksdag uttalade sig för, att den militära s. k. instruktörskursen borde avskaffas såsom en obligatorisk del av lärogången vid institutet, och enligt riksdagens mening borde, för tillgodoseende av krigsmaktens behov av officerare med högre gymnastisk utbildning, till institutet kommenderas minst tio à tolv elever årligen. Det nu föreliggande förslaget innebär, att den militära instruktörskursen helt skiljes från institutet, ävensom att officerare skola kommenderas till institutet för erhållande av högre gymnastisk utbildning, dock icke till större antal än tre à fem per kurs. Förslaget har i stort sett godtagits av de militära myndigheterna. Beträffande antalet till institutet kommenderade officerare har emellertid framhållits, att detsamma borde höjas till det av riksdagen förutsatta.

Jag har i förevarande spörsmål samrått med t. f. chefen för försvarsdepartementet, som anslutit sig till direktionens förslag, dock med den av de militära myndigheterna, enligt vad nyss nämnts, förordade jämkningen. Även jag delar t. f. chefens för försvarsdepartementet uppfattning.

Vad angår undervisningen i fäktning för de till centralinstitutet kommande militäreleverna vill jag åberopa, vad jag i det föregående anfört rörande fäktundervisning för de civila eleverna. De förstnämnda synas mig dock, i den mån så med hänsyn till tillgängliga medel finnes möjligt, böra erhålla utbildning i fäktning även utanför ramen av den ordinarie undervisningen.

En senare inryckning till centralinstitutet för de militära eleverna synes vara önskvärd. Därest pedagogiska skäl ej omöjliggöra en dylik anordning, torde bestämmelser därom kunna intagas i institutets stadga.

Det torde icke vara möjligt att redan under nästkommande läsår ordna den ifrågasatta militära instruktörskursen. Denna undervisning torde, såsom direktionen framhållit, i så fall kunna provisoriskt tillgodoses vid institutet, under förutsättning att nödiga lärarkrafter från militärt håll ställas till förfogande. Enligt vad t. f. chefen för försvarsdepartementet meddelat mig, avses kommanderingar till sådan lärokurs under nästa läroår icke skola förekomma på statsverkets bekostnad annat än i undantagsfall.

Under förutsättning att föreliggande förslag om gymnastiska centralinstitutets omorganisation vinner bifall, har chefen för försvarsdepartementet för avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att uppdraga åt inspektören för militärläroverken att i samråd med cheferna för generalstaben, marinstaben och flygvapnet upprätta förslag till den militära instruktörskursens omorganisation m. m.»

I kap. 6 (sid. 66—70 i statsrådsprotokollet) behandlas frågan om *lärarbehovet*. Departementschefen anför, efter att hava redogjort för direktionens förslag och för i frågan avgivna yttranden, härutinnan för egen del i huvudsak följande:

»Direktionens beräkningar rörande antalet lärarbefattningar vid det organiserade gymnastiska centralinstitutet grunda sig på de preliminära timplaner, som av direktionen i det föregående föreslagits. De smärre jämkningar i dessa timplaner, som senare eventuellt kunna bliva erforderliga, synas icke föranleda någon ändring i lärarbehovet. Karolinska institutets lärarkollegium har ansett, att undervisningen i ämnet sjukdomslära, vilken undervisning direktionen över centralinstitutet föreslagit skola handhavas av en lärare, borde uppdelas på två lärare, en med kirurgisk och en med medicinsk specialutbildning. Dessa båda lärare skulle dessutom enligt kollegiets uppfattning kunna meddela sådan undervisning, att behovet av medicinska specialkurser bortföle. Skälet till direktionens föreliggande förslag är emellertid, att undervisningen i sjukdomslära ansetts vara av så pass elementär art, att uppdelning på två lärarkrafter ej vore nödvändig. Med hänsyn härtill och då genom kollegiets förslag någon kostnadsbesparing ej torde vara att ernå, vill jag biträda direktionens föreliggande förslag.

I fråga om lärarbehovet anser jag mig sålunda ej böra förorda några ändringar i direktionens förslag.

Jag saknar nu anledning att ingå på frågan om inrättandet av en professur i kroppsövningarnas fysiologi.»

Frågan om *anslagsbehovet m. m.* behandlas i kap. 7 (sid. 71—88 i statsrådsprotokollet). Den verkställda utredningen och däröver avgivna yttranden giva departementschefen anledning till följande uttalanden:

»Direktionen har alternativt föreslagit, att fyra av de åtta *lärarna i gymnastik samt i lek och idrott* skulle av Kungl. Maj:t förordnas för kortare tid, under det att de fyra återstående skulle tillsättas såsom ordinarie befattningshavare. Genom en sådan anordning skulle enligt direktionens förmenande vinnas den beaktansvärda fördelen, att institutet genom de tillfälligt anställda lärarna stode i ständig och fruktbärande kontakt med skolorna.

Detta förslag har från vissa håll mött motstånd. Man har förmenat, att erfarenheten hittills icke ådagalagt behovet av en dylik anordning, man har gjort gällande, att förslaget skulle vålla vissa olägenheter för de skolor, vilkas gymnastiklärare skulle för viss tid överflyttas till institutet, och man har ansett, att direktionens förslag i övrigt vore ägnat att för institutet trygga tillgång i önskvärd utsträckning till fullt tjänstedugliga lärare.

De skäl, som föranlett direktionens ifrågavarande förslag, äro onekligen beaktansvärda. Enligt min mening torde emellertid direktionen hava överskattat fördelarna med den föreslagna anordningen. Det skulle utan tvivel möta vissa svårigheter att besätta de fyra lärarplatserna med lärare, som vore beredda att efter en ganska kort tid återvända till sin förutvarande tjänst. Det kan ej heller förnekas, att förslaget för de skolor, varifrån lärarna skulle tagas, skulle komma att vålla vissa olägenheter. Även med av skolöverstyrelsen ifrågasatt jämkning torde direktionens förslag vara ägnat att ofördelaktigt inverka på kontinuiteten i gymnastikundervisningen vid vederbörande läroanstalter. Jag vill därför tillstyrka det av direktionen alternativt framförda förslaget, att samtliga de åtta lärarna i gymnastik samt lek och idrott böra sättas på ordinarie stat (alternativ B i direktionens förslag). Den härav föranledda kostnadsökningen — 2,200 kronor — är relativt obetydlig.

Vad angår frågan om pensionsåldern för centralinstitutets lärare, vill jag allenast erinra därom, att denna fråga kommer att av statsrådet och chefen för finansdepartementet upptagas till prövning i annat sammanhang.

Direktionen har vid det nyss av mig förordade alternativ B föreslagit en *placering i lönegrad B 26* av samtliga ordinarie lärare, manliga såväl som kvinnliga. Med hänsyn till de skäl, som tidigare i diskussionen kring denna fråga anförts och som berörts i propositionen nr 152 till 1932 års riksdag och av statsutskottet vid samma års riksdag, anser jag mig emellertid icke

kunna förorda högre lönegradsplacering än B 24 för manliga lärare och B 21 för kvinnliga lärare. Den medicinskt utbildade läraren i sjukdomslära torde emellertid — såsom tidigare förutsatts — böra placeras i B 26.

Direktionen har föreslagit, att till *föreståndare* för institutet skulle på förslag av direktionen av Kungl. Maj:t utnämnas en av lärarna eller annan person för en tid av högst sex år. Han skulle härför uppbära ett arvode av 3,000 kronor för år. Därest föreståndaren vore lärare och så önskade, skulle hans undervisningsskyldighet kunna av direktionen minskas med högst hälften och till den delen upprätthållas av extra lärare. Föreståndaren skulle icke befatta sig med inspektionen över gymnastikundervisningen i riket. Enligt direktionens mening borde denna uppgift helt kunna omhänderhavas av skolöverstyrelsen.

Frågan om *inspektionen av gymnastikundervisningen* har uppenbarligen kommit i ett något annat läge, sedan år 1932 gymnastikkonsulentbefattningen inom skolöverstyrelsen inrättades. Det ter sig måhända vid första påseendet opraktiskt att splittra tillsynen över gymnastikundervisningen på två håll, och redan av denna anledning kan direktionens föreliggande förslag synas erbjuda vissa fördelar. Men å andra sidan är det givetvis av största betydelse, att centralinstitutet uppehåller förbindelse med undervisningen vid skolorna. För min del lutar jag åt den uppfattningen, att inspektionsverksamheten bör kunna ordnas genom ett lämpligt samarbete mellan centralinstitutet och skolöverstyrelsen. Direktionen har icke närmare gått in på frågan, huru ett dylikt samarbete på lämpligaste sätt bör genomföras. Den har emellertid erinrat, att dess förslag rörande föreståndarbefattningen skulle medföra en besparing av 7,000 kronor i jämförelse med tidigare förslag, vilken besparing enligt direktionens mening borde kunna möjliggöra ordnandet av inspektionsfrågan inom skolöverstyrelsen. Skolöverstyrelsen har för sin del ansett sig kunna tillstyrka inspektionsskyldighetens överflyttande till överstyrelsen endast under villkor, att konsulentorganisationen inom överstyrelsen för gymnastik med lek och idrott erhöle den omfattning, som den ursprungligen ägde. Den år 1933 indragna kvinnliga konsulentbefattningen borde därför återupprättas och konsulenternas reseanslag höjas till sitt ursprungliga belopp. Härigenom skulle enligt överstyrelsens beräkningar uppstå en kostnadsökning med 11,000 kronor.

I principiell anslutning till de av Kungl. Maj:t åren 1931 och 1932 framlagda förslagen, vilka på denna punkt lämnades av riksdagen, respektive statsutskottet utan erinran, torde frågan kunna tillsvidare lösas på det sätt, att institutets föreståndare skall vara skyldig mottaga uppdrag att inspektera gymnastikundervisningen, men att dessa åligganden ej böra självskrivet tillkomma honom. Han skulle, enligt vad förut sagts, kunna befrias från intill högst hälften av sin undervisningsskyldighet. I den mån han skulle erhålla Kungl. Maj:ts uppdrag att i begränsad omfattning verkställa inspektion av gymnastikundervisningen i riket, skulle en ytterligare befri-

else från undervisningsskyldighet måhända kunna ifrågasättas. Frågan härom torde emellertid få bli föremål för närmare övervägande.

Vad direktionen i övrigt föreslagit rörande föreståndarbefattningen ger mig icke anledning till erinran.

För en *biträdande föreståndare*, av vilken behov torde föreligga genom den av mig förordade linjeklyvningen, torde böra beräknas det av direktionen föreslagna arvodet 500 kronor.

De av direktionen tillstyrkta *arvodena till de extra lärarkrafterna* torde preliminärt kunna godtagas. Beträffande den undervisning, som skulle bedrivas vid karolinska institutet, har jag utgått från att dessa extra lärarbefattningar huvudsakligen äro avsedda att innehavas av icke ordinare lärare eller yngre framstående vetenskapsidkare. Vid de jämkningar i timplanerna, som, såsom jag ovan anfört, möjligen senare torde kunna komma i fråga, bör Kungl. Maj:t inom anslaget ram kunna vidtaga eventuellt erforderliga justeringar i arvodena.

Direktionen har i avseende på *förvaltningspersonalen* föreslagit, att den nuvarande föreningen av kontorsbiträdes- och sekreterarbefattningarna skulle upphöra, att sekreterarbefattningen borde tillsättas med särskild arbetskraft och att på denna arbetskraft borde läggas de göromål, som naturligen tillhöra sekreterartjänsten men hittills påvilat dels föreståndaren, dels i viss utsträckning den kvinnliga tjänstemannen. Arvodet till sekreteraren borde utgå med 1,550 kronor och till en kamrerare med 1,800 kronor för år. Den nuvarande kontorsbiträdesbefattningen i lönegraden B 4 borde ersättas med en kansliskrivarbefattning, tillika registrator, i lönegraden B 11. Jag vill erinra, att statsutskottet vid 1932 års riksdag i dessa avseenden föreslog, att den nuvarande kontorsbiträdestjänsten skulle ersättas med en kansli-biträdestjänst i B 7. Till sekreterargöromål borde enligt statsutskottets mening anslås ett belopp av 600 kronor. I en reservation vid statsutskottets utlåtande föreslogs inrättandet av en kansliskrivarbefattning i lönegraden B 11. Första kammaren fattade beslut i överensstämmelse med reservationen.

Statskontoret har nu förordat, att frågan om förvaltningspersonalen och dess uppgifter borde ordnas i enlighet med av statsutskottet vid 1932 års riksdag angivna riktlinjer, dock med den ändringen, att en kansliskrivarbefattning i lönegraden B 11 borde inrättas. Jag vill för min del ansluta mig till denna ståndpunkt och förordar sålunda, att det nuvarande kontorsbiträdet i lönegraden B 4 ersättes med en kansliskrivare i lönegraden B 11, som har att handhava även registratorsgöromålen, varförutom till sekreterargöromålens fullgörande bör avses ett arvode av 600 kronor. Den nuvarande innehavaren av kontorsbiträdesbefattningen, vilken befattningshavare skulle, såsom jag i det följande kommer att föreslå, utan ansökan överflyttas till den nya kansliskrivartjänsten, lär, efter vad jag inhämtat, icke i erforderlig grad besitta de speciella kvalifikationer, som erfordras för skö-

tande av de direkta kamrerargöromålen. Med hänsyn härtill synes mig den anordningen lämpligen kunna såsom ett provisorium träffas, att ett särskilt anslag å 1,000 kronor tillsvidare anvisas för handhavande av kamrerargöromålen.

Direktionens förslag rörande *vaktpersonalen*, som, i vad angår de ordinarie expeditionsvakternas antal och lönegradsplacering, överensstämmer med 1932 års statsutskotts förslag i detta avseende, innebär inrättandet av två expeditionsvaktsbefattningar, tillika portvakter, i lönegraden B 5 och en expeditionsvakt, tillika eldare, i samma lönegrad. Jag biträder detta förslag.

För *bibliotekarietjänsten* torde i överensstämmelse med direktionens förslag böra beräknas ett arvode av 600 kronor.

För bestridande av *särskilda kostnader för undervisning i idrott* beräknar direktionen ett belopp av 5,500 kronor. Jag tillstyrker förslaget i denna del.

Till *resestipendier åt lärare* vid institutet föreslås ett belopp av 1,000 kronor och till stipendier åt elever vid institutet ett belopp av 3,000 kronor. Jag har ingenting att erinra mot förslaget om elevstipendier men finner mig, med hänsyn till indragningen av resestipendier vid andra statliga institutioner, icke nu kunna förorda förslaget i denna del.

Det under en följd av år utgående beloppet av 1,000 kronor till ordnande av *övningar i gymnastik för Stockholms förenade studentkårer* torde allt fortfarande böra utgå.

För *materiel* beräknas ett belopp av 13,000 kronor böra utgå ur särskilt materielanslag. Detta förslag, som innebär en minskning i förhållande till tidigare förslag, anser jag mig kunna tillstyrka.

Jag övergår nu till att beräkna de olika posterna i den blivande staten för gymnastiska centralinstitutet vid fullt genomförd omorganisation.

Från anslag till *avlöning av ordinarie tjänstemän* skulle vid bifall till mitt förslag bestridas:

avlöning åt en medicinskt utbildad lärare i sjukdomslära i lönegraden B 26 kronor	9,540
avlöning åt fyra manliga ordinarie lärare i lönegraden B 24 (å 8,580 kronor)	»	34,320
avlöning åt fyra kvinnliga ordinarie lärare i lönegraden B 21 (å 6,816 kronor)	»	27,264
avlöning åt en kansliskrivare, tillika registrator, i lönegraden B 11	»	3,888
avlöning åt två expeditionsvakter, tillika portvakter, i lönegraden B 5 (å 2,988 kronor)	»	5,976
avlöning åt en expeditionsvakt, tillika eldare, i lönegraden B 5	»	2,988

Summa kronor 83,976

Detta belopp torde, avrundat till 84,000 kronor, böra upptagas såsom ordinarie förslagsanslag.

Något anslag till *vikariatsersättningar* torde icke vidare vara erforderligt.

Från anslag till *avlöningar* till *icke-ordinarie befattningshavare* skulle utgå arvoden till

Föreståndaren med	kronor	3,000
Biträdande föreståndaren med	»	500
Sekreteraren med	»	600
Kamreraren med	»	1,000
Bibliotekarien med	»	600
1 lärare i fysiologi med	»	6,500
1 lärare i anatomi med	»	5,100
1 lärare i hälsolära med	»	1,500
1 lärare i allmän patologi med	»	900
1 lärare i röstbehandling med	»	1,500
1 lärare i psykologi och pedagogik med	»	2,500
Medicinska specialkurser	»	2,000
1 lärare i medicinsk sjukgymnastik med	»	2,000
1 lärare i kirurgisk sjukgymnastik med	»	2,000
Tilläggsarvoden åt 5 instruktionsgymnaster vid serafimerlasarettet (å 1,000 kronor) med	»	5,000
Tilläggsarvoden åt en första instruktionsgymnast vid serafimerlasarettet med	»	1,500
Arvoden till övningslärare vid läroverk med	»	4,200

Summan av dessa anslagsposter utgör 40,400 kronor. Därest föreståndaren är lärare vid institutet och en del av hans undervisningsskyldighet upprätthålles av extra lärare skall enligt det av mig förordade förslaget till denne utgå ersättning med belopp, som av Kungl. Maj:t för vart fall bestämmes. Ovan angivna summa torde bland annat av denna anledning böra avrundas till 44,000 kronor.

Den närmare fördelningen av anslaget ävensom närmare bestämmelser för anslagets användande torde få ankomma på Kungl. Maj:t att framdeles fastställa.

Sedan gymnastiska centralinstitutets omorganisation fullständigt genomförts, skulle alltså följande anslag för dess räkning upptagas i riksstaten:

I. Ordinarie anslag.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag	kronor	84,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.	»	44,000
Summa förslagsanslag		kronor 128,000
Materiel m. m., reservationsanslag	kronor	13,000
Stipendier för elever, reservationsanslag	»	3,000
Särskilda kostnader för undervisning i idrott, reservationsanslag	»	5,500

II. Extra anslag.

Anordnande av kostnadsfria övningar i gymnastik för medlemmar av Stockholms förenade studentkårer kronor 1,000

Summan av dessa anslag utgör 150,500 kronor.

De för budgetåret 1933/1934 för här ifrågavarande ändamål utgående anslagen uppgå till 128,810 kronor. En fullt genomförd omorganisation av gymnastiska centralinstitutet enligt det ovan av mig förordade förslaget skulle alltså för statsverket medföra en kostnadsökning av (150,500 — 128,810 =) 21,690 kronor, dyrtidstilläggen oberäknade. Härtill komma de ytterligare kostnader, som eventuellt kunna föranledas av sjukgymnastutbildningens förläggande till serafimerlasarettet.

Jag vill här erinra, att motsvarande slutbelopp i det i propositionen nr 152 år 1932 framlagda förslaget var 212,000 kronor och i det av 1932 års statsutskott justerade förslaget 180,340 kronor. Även om hänsyn toges till nyssnämnda ytterligare kostnader, vilka till sin storlek icke nu kunna exakt beräknas, innebär mitt nu förordade förslag en kostnadsminskning i jämförelse med det av statsutskottet vid 1932 års riksdag tillstyrkta förslaget.»

Till stöd för den i ovannämnda motion I: 314 gjorda hemställan anföres ifråga om *inspektionen över gymnastikundervisningen och förordnande av lärare i gymnastik samt i lek och idrott* i huvudsak följande:

I sitt förslag till omorganisation av institutet framhöll dess direktion i anslutning till sakkunniga 1927, att föreståndaren icke lämpligen bör åläggas att vara inspektör för gymnastikundervisningen i landet. Föreståndarens huvuduppgift är att leda gymnastisk forskning och undervisning vid institutet. Om han samtidigt är inspektör, skulle hans åligganden bliva alltför omfattande för att nöjaktigt kunna medhinnas av en person. Här må blott erinras om de svårigheter, som uppkomma genom att föreståndaren i egenskap av inspektör skulle nödgas att under avsevärd tid vistas utom huvudstaden. Sakkunniga 1927 framhöllo, att även en synnerligen summarisk inspektion skulle påfordra föreståndarens frånvaro minst en månad varje läsår. Det torde också möta synnerligen stora svårigheter att finna en person, som utöver alla de kvalifikationer, som erfordras för att vara lärare vid institutet och dess föreståndare, även äger dem som böra tillkomma en inspektör. Genom sammankopplingen med inspektörsbefattningen nödgades man vid personvalet till den för institutet så viktiga föreståndarebefattningen inskränka sig till att välja mellan friskgymnastiskt utbildade personer. Framför allt måste det anses betänkligt, att de medicinskt bildade lärarna därigenom skulle vara uteslutna från denna post. Att välja en så utbildad person till föreståndare kan dock säkerligen i vissa fall vara mycket önskvärt. För undervisningen vid institutet är det av största vikt, att föreståndaren ålägges undervisningsskyldighet och att han kan följa undervisningen därstädes. Även om en viss minskning i hans undervisningsskyldighet kan bli ofrånkomlig, är detta likväl något helt annat än att han därtill under långa tider skall vara nödgad att vistas borta från institutet. Direktionens förslag, att gymnastikundervisningen bör förläggas till skolöverstyrelsen, har

tillstyrkts av den senare under villkor att konsulentorganisationen inom överstyrelsen för gymnastik med lek och idrott erhöle den omfattning den ursprungligen ägde. Förslaget har oreserverat tillstyrkts av svenska gymnastiklärarsällskapet, som framhöll, att institutets kontakt med arbetet på »fältet» kan erhållas på annat sätt. Av det anförda torde sålunda framgå, att det är ägnat att vålla allvarliga betänkligheter, om på sätt som i propositionen föreslås föreståndarebefattningen skulle sammankopplas med gymnastikinspektionen.

Direktionen har vidare beträffande lärartjänsterna vid det omorganiserade centralinstitutet såsom alternativ A föreslagit, att en manlig och en kvinnlig lärare inom vardera ämnet gymnastik samt lek och idrott bereddes ordinarie anställning, medan en andre lärare i vardera ämnet skulle få en mindre fast anställning. De senare 4 lärarna borde av Kungl. Maj:t förordnas på fyra år, vilket förordnande, om så prövades lämpligt, skulle för en och samma person kunna förnyas två gånger för två år i sänder. Vid behandlingen av frågan om anställningsförhållandena för dessa lärare i gymnastik, lek och idrott motiverade direktionen den föreslagna anordningen med vissa synpunkter, som icke behandlats i föregående utredningar.

»Det vore», ansåg direktionen, »tydligt, att å ena sidan undervisningen i dessa ämnen krävde, att en lärare själv ägde möjlighet att demonstrera och deltaga i utförandet av de olika övningarna. Att detta som regel icke vore möjligt för en lärare, som nått högre ålder, sade sig självt. Undervisningen i dessa ämnen skulle sålunda kunna komma att bli allvarligt lidande, om båda lärarna i ettdera ämnet skulle uppnått en ålder av t. ex. 50 år eller mera. Om båda lärarbefattningarna i vardera ämnet gjordes ordinarie, kunde vid tillämpande av vanliga befordringsgrunder mycket väl inträffa, att de till och med redan vid sin tillsättning skulle uppnått en ålder, som inom kort gjorde dem mindre ägnade att handla undervisningen i ämnet. Även om detta till en del och särskilt inom idrottsundervisningen kunde avhjälpas genom att i större utsträckning anställa specialister som timlärare, borde dock institutets egna lärare hava den kroppsliga vigör, att de skulle kunna tjänstgöra som instruktörer och förevisa inom sitt ämne. Å andra sidan vore det uppenbarligen också nödvändigt att sörja för att en viss kontinuitet ägde rum i undervisningen. Starka skäl talade sålunda enligt direktionens mening för att en manlig och en kvinnlig lärare inom vardera ämnet gymnastik samt lek och idrott bereddes ordinarie ställning, en andre lärare i vardera ämnet en mindre fast anställning.

En dylik anordning med avseende på anställningsförhållandena stötte emellertid på stora svårigheter därigenom, att det måste komma att ställa sig vanskligt att kunna bereda de på kortare tid anställda lärarna utkomst-möjligheter efter avslutad tjänstgöringsperiod vid institutet och även därigenom, att det vore svårt att göra dylika platser så lockande, att de skulle sökas av de ur institutets synpunkt mest önskvärda och framstående lärarkrafter.

Då emellertid ett genomförande av förslaget med hänsyn till undervisningen vid institutet syntes vara av stor betydelse, därest de antydda olägenheterna kunde undvikas, hade direktionen dock ansett sig böra undersöka, huruvida ej möjlighet till dess förverkligande föreläge. Direktionen hade därvid kommit på tanken att en ordning liknande den, som användes vid vissa militära skolor, skulle komma till användning vid gymnastiska centralinstitutet. De åsyftade militära lärarna kommenderades att med bibe-

hållande av sin innehavande ordinarie befattning under viss tid upprätthålla lärarbefattning vid viss skola. På motsvarande sätt skulle man vid centralinstitutet anställa lärare på kortare tid genom att lämpliga gymnastiklärare från läroverk och andra undervisningsanstalter kunde för en period av förslagsvis fyra år med bibehållande av innehavd tjänst efter ansökan vinna anställning som lärare vid institutet. Ett dylikt förfaringssätt hade under en lång följd av år tillämpats beträffande de militära lärare, som kommanderats till centralinstitutet. För läroverkens vidkommande torde det ej heller vara främmande, då ju deras rektorer på detta sätt tillfälligt anställdes.

Med en dylik anordning skulle man, utöver vad redan anförts, ytterligare vinna för centralinstitutets vidkommande, att dess lärare stode i ständig, fruktbarande och från många håll som mycket eftersträfvansvärd förklarad kontakt med skolorna. Under förutsättning att en dylik anordning visade sig genomförbar och icke mötte hinder från skolöverstyrelsens sida ville direktionen sålunda (*alternativ A*) föreslå att vid gymnastiska centralinstitutet skulle finnas:

- 1 ordinarie manlig lärare i pedagogisk gymnastik,
- 1 ordinarie kvinnlig lärare i pedagogisk gymnastik,
- 1 ordinarie manlig lärare i lek och idrott,
- 1 ordinarie kvinnlig lärare i lek och idrott, samt
- 1 manlig och 1 kvinnlig lärare i pedagogisk gymnastik och
- 1 manlig och 1 kvinnlig lärare i lek och idrott, de sistnämnda anställda på viss tid.

De senare fyra lärarna borde av Kungl. Maj:t förordnas på fyra år, vilket förordnande, om så prövades lämpligt, skulle för en och samma person kunna två gånger förnyas för två år i sänder».

Direktionens förslag har tillstyrkts av skolöverstyrelsen »under förutsättning att bestämmelse utfärdades därom, att ordinarie befattning, vars innehavare erhöle här avsett förordnande som lärare vid gymnastiska centralinstitutet, skulle i vederbörlig ordning återbesättas med ordinarie innehavare, vilken vore underkastad skyldighet att mottaga förflyttning till annan ordinarie gymnastiklärarbefattning, då den föregående innehavarens förordnande vid centralinstitutet upphörde».

Överstyrelsen framhöll i detta sammanhang, att vad här sagts givetvis endast kunde gälla sådana fall, då lärare vid *statlig* läroanstalt förordnades å lärarbefattning vid institutet. Självfallet kunde staten icke ikläda sig något ansvar för att vid kommunal eller enskild läroanstalt anställd lärare, vilken mottoge förordnande vid institutet, erhöle placering å gymnastiklärarbefattning efter utgången av tiden för förordnandet.

Gymnastiklärarsällskapet har å sin sida avstyrkt förslaget under förmenande av bland annat, att detta system skulle bli till nackdel för läroverken genom det täta ombyte av lärare, som därav kunde bli en följd. Dylika täta ombyten torde emellertid icke behöva befaras. Om man beräknar, att ifrågavarande icke ordinarie lärare kvarstanna vid centralinstitutet i medeltal 6 år, erfordras ett lärarutbyte två gånger på tre år. Då vissa av de icke ordinarie lärarna torde komma från icke ordinarie platser vid skolorna eller icke statsskolor, och då en del kunna förväntas småningom vinna ordinarie anställning vid centralinstitutet, lära ombytena bli än mer sällsynta, varför farhågorna för denna anordnings menliga inverkan på skolornas gymnastikundervisning synas vara betydligt överdrivna. För dem bör å andra

sidan en betydande fördel uppkomma genom den på detta sätt uppnådda kontakten med deras utbildningsanstalt. Med den av skolöverstyrelsen föreslagna modifikationen synes anordningen icke vara ägnad ingiva några betänkligheter för skolornas vidkommande. För centralinstitutets del är anordningen med dessa rörliga lärare, som direktionen närmare utvecklat, av största betydelse.

I propositionen framhålles, sid. 57, att för att underlätta försörjningsförhållandena för gymnastiklärare torde möjligen böra övervägas, huruvida icke — i likhet med vad redan skett vid ett par andra likartade statliga högre yrkesutbildningsanstalter — sådana bestämmelser böra utfärdas, att antalet årligen vid centralinstitutet och vid de enskilda gymnastikinstituten intagna elever avpassas med hänsyn till landets behov av gymnastiklärare. Då det med hänsyn till undervisningens behöriga bedrivande icke torde vara möjligt att minska undervisningsavdelningarnas storlek väsentligt under vad direktionen beräknat, torde den enda framkomliga vägen härför vara att icke varje år intaga nya elever. Under sådana omständigheter skulle systemet med icke ordinarie lärare bliva av förut icke beaktad fördel. Lärarbehovet skulle därigenom på ett smidigt sätt kunna anpassas efter behovet, vilket eljest är omöjligt, varigenom en avsevärd besparing för statsverket skulle kunna komma till stånd. Även om detta förhållande icke tages i betraktande, uppkommer genom direktionens förslag årligen en besparing på 2,200 kronor.

I motionen I: 312 har hemställts, att för de *fyra kvinnliga ordinarie lärarna* lönen skulle utgå efter lönegraden B 24 eller samma lönegrad, som Kungl. Maj:t föreslagit för de manliga lärarna.

Till stöd för det i motionerna I: 309 och II: 561 framförda yrkandet angående *kamrerarens arvode* har i motionen I: 309 anförts bland annat:

I sitt under senare delen av år 1933 utarbetade organisationsförslag framhåller direktionen under rubriken *förvaltningspersonal* bland annat, att »sakkunniga 1924, 1927 och 1931 hava alla föreslagit, att vid institutet måtte anställas en sekreterare och en kamrerare», varjämte direktionen för kamreraren föreslår ett arvode av 1,800 kronor.

Direktionen torde i detta avseende hava funnit, att vad de år 1926 tillsatta sakkunniga härom anført alltjämt är giltigt. De sistnämnda anförde nämligen följande: »Räkenskapsföraren torde för framtiden böra benämnas kamrer, en beteckning, som bättre anger de åligganden, som tillkomma befatningens innehavare. Dessa äro nämligen icke allenast förandet av institutets räkenskaper utan jämväl handhavandet av institutets kassa med skyldighet att verkställa erforderliga utbetalningar därifrån samt uppbära dit inflytande medel. Räkenskapsförarens arvode utgör enligt 1926 års löne-reglering 1,550 kronor. Detta anse vi med hänsyn till det ansvar, som åvilar befatningens innehavare, och omfattningen av hans arbetsbörda, som kräver minst två timmars daglig tjänstgöring, vara en alltför ringa ersättning, varför vi föreslå en höjning av arvodet till 1,800 kronor.»

I sitt yttrande över direktionens förslag anför institutets lärarkollegium: »Räkenskapsförarens arbete har under de senaste åren väsentligt ökat. Bland annat har riksräkenskapsverket nyligen pålagt honom en omfattande kontroll över gymnastiksalarnas uthyrning samt inkomster från poliklinikerna.

Hans arbete beräknas för närvarande till minst 4 timmar per dag. Även

om man tager i betraktande, att arbetet under sommaruppehållet är avsevärt mindre, blir dock hans arvode icke ens 2 kronor per timme. Detta arvode anser kollegiet alltför litet, speciellt med tanke på det ekonomiska ansvar, som vilar på honom. Vi föreslå 2,500 kronor.»

Trots det att kollegiet sålunda ansett en höjning av direktionens förslag från 1,800 kronor till 2,500 kronor skälig, har departementschefen funnit sig böra i stället reducera arvodet till 1,000 kronor. Som skäl härför angives endast, att den nu föreslagna anordningen ifråga om förvaltningspersonalen bör anses provisorisk, varjämte man givetvis får förutsätta, att allmänna besparingssynpunkter ligga bakom förslaget.

Till belysande av räkenskapsförarens nuvarande arbetsbördan hänvisas till ett av institutets föreståndare avgivet vid motionen fogat intyg.

Då ingen annan ändring beträffande förvaltningspersonalen föreslås än att det nuvarande kontorsbiträdet utan ansökan uppflyttas i högre lönegrad, i samband varmed sekreterarbefattningen skulle överlämnas åt annan person, och då arbetsbördan för räkenskapsföraren enligt vad av handlingarna framgår på grund av nyligen ändrad instruktion väsentligen ökats, lär en sänkning av hans arvode icke kunna betraktas såsom rimlig.

Då kollegiet på till synes goda skäl förordat en höjning till 2,500 kronor, synes ingen tvekan kunna råda därom, att direktionens förslag om ett arvode på 1,800 kronor icke kan anses vara för rundligt tilltaget.

Slutligen behandlas i kap. 8 (sid. 89—95 i statsrådsprotokollet) frågan om erforderliga *övergångsanordningar*. Departementschefen anför i dessa avseenden bland annat följande efter en redogörelse för föreliggande förslag och avgivna yttranden:

»Jag förutsätter, att den nu förordade omorganisationen av gymnastiska centralinstitutet sker från och med den 1 juli 1934. Enligt direktionens förslag skulle gymnastiklärarutbildningen enligt den nya ordningen påbörjas höstterminen 1934 men med sjukgymnastutbildningen anstå till höstterminen 1935. Jag biträder dessa förslag. Vid bifall härtill kommer, sedan de elever utexaminerats, som utbildats enligt den gamla ordningen, från och med höstterminen 1936 verksamheten vid institutet att helt bedrivas efter den nya ordningen.

Därest omorganisationsförslaget bifalles, har jag för avsikt att i enlighet med direktionens förslag tillstyrka, att den nuvarande föreståndaren, vars förordnande utlöper den 30 juni 1934, förordnas som föreståndare under budgetåret 1934/1935. Jag har ingenting att erinra emot, att han, såsom direktionen föreslår, under denna tid förutom det föreslagna föreståndararvodet av 3,000 kronor får uppbära ett tilläggsarvode av 3,000 kronor.

Det nuvarande kontorsbiträdet Agda Johanna Linnéa Åkerberg, född Bondeson, synes utan ansökan böra överflyttas till den nya kansliskrivarbefattningen. De nuvarande lärarna majoren A. G. Schmiterlöv och kaptenen N. E. Hellsten böra likaledes utan ansökan överflyttas den förre till den ordinarie manliga lärarbefattningen i pedagogisk gymnastik, den senare till motsvarande befattning i lek och idrott. Jag behjärtar till fullo önskemålet att genom personliga lönetillägg tillgodose sistbemälda lärare för

den förlust de genom förslaget skulle i ekonomiskt hänseende göra, men i överensstämmelse med den ståndpunkt, som intogs av statsutskottet vid 1932 års riksdag, anser jag mig icke kunna tillstyrka någon kompensation i form av förbättrade avlöningsförmåner åt nämnda lärare samt åt kontorsbiträdet för den minskning i deras nuvarande löneförmåner, som de måste vidkännas genom att de överflyttas till nyssnämnda befattningar.

Lärarynning Ingeborg Eriksson — vilkens verksamhet hittills omfattat allenast sjukgymnastisk undervisning och som sålunda lämpligen icke bör överföras till någon av de nya lärarinnetjänsterna i friskgymnastik eller i lek och idrott — synes i enlighet med statskontorets förslag böra uppföras på övergångsstat med nu utgående ordinarie avlöningsförmåner — 6,420 kronor — varvid hon bör vara skyldig att inom ramen av hittills föreskriven tjänstgöringsskyldighet fullgöra de arbetsuppgifter, som kunna anförtros åt henne. För ändamålet torde böra under rubriken övergångsstat uppföras ett förlagsanslag å ett till 6,500 kronor avrundat belopp.

Jag ansluter mig i övrigt till direktionens förslag beträffande dispositionen av lärarkrafterna under budgetåret 1934/1935.

I enlighet härmed skall ur det *ordinarie anslaget till avlöningar av ordinarie tjänstemän* vid institutet under sagda budgetår utgå löner till samtliga de befattningshavare, som i nästföregående avsnitt av mig angivits, med undantag för en medicinskt utbildad lärare i lönegraden B 26. Ifrågavarande anslag bör alltså under budgetåret 1934/1935 upptagas med (83,976—9,540 =) 74,436 kronor, d. v. s. till i avrundat tal 75,000 kronor.

Från anslaget till *avlöning till icke-ordinarie befattningshavare* bör under budgetåret 1934/1935 — efter vidtagande av de reduktioner i arvodesbelopp, som föranledas därav, att vissa extralärare ej under detta budgetår erhålla full undervisning — arvode utgå till föreståndaren med 3,000 kronor, tilläggsarvode till föreståndaren med 3,000 kronor, arvode till sekreteraren med 600 kronor, kamreraren med 1,000 kronor, bibliotekarien med 600 kronor, en lärare i fysiologi med 6,500 kronor, en lärare i anatomi för första årskursen med 2,000 kronor, en lärare i hälsolära med 750 kronor, en lärare i röstbehandling med 1,500 kronor, en lärare i psykologi och pedagogik med 1,500 kronor samt till övningslärare vid läroverk med 2,550 kronor.

Den slutliga fördelningen av dessa arvodesbelopp torde emellertid i anslutning till vad jag tidigare anfört få ankomma på Kungl. Maj:t.

Summan av ifrågavarande arvodesbelopp utgör 23,000 kronor, med vilket belopp anslaget till avlöning åt icke-ordinarie befattningshavare nu bör upptagas.

Anslaget till *materiel* bör upptagas med samma belopp som för innevarande budgetår, 12,600 kronor.

Anslaget till *stipendier åt elever* bör uppföras med samma belopp som i nu gällande stat, 2,000 kronor.

Till bestridande av kostnader för *undervisning i idrott* vid institutet torde i likhet med vad som skett för innevarande budgetår böra beräknas ett belopp av 2,200 kronor. Till ordnandet av *kostnadsfria övningar i gymnastik för medlemmar av Stockholms förenade studentkårer* bör likaledes utgå samma belopp som för innevarande budgetår, 1,000 kronor.

Direktionen föreslår, att ett särskilt extra anslag uppföres för budgetåret 1934/1935 till *bestridande av undervisningen vid de delar av institutet, där hittills gällande undervisningsplaner skola tillämpas under ifrågavarande budgetår*. Jag har ingenting att invända emot den beräknade storleken av detta anslag 19,540 kronor, vilket belopp dock bör avrundas till 19,500 kronor.

Jag anser mig likaledes kunna godtaga direktionens beräkningar rörande erforderligt engångsanslag för nästkommande budgetår och tillstyrker sålunda, att för nämnda ändamål för budgetåret 1934/1935 uppföres ett extra anslag av i avrundat tal 11,000 kronor.

Summan av de nu av mig för budgetåret 1934/1935 tillstyrkta anslagen för gymnastiska centralinstitutet utgör 152,800 kronor. De av mig under punkt 208 i 1934 års åttonde huvudtitel för ändamålet beräknade anslagen uppgå som tidigare nämnts till sammanlagt 169,000 kronor.

Jag saknar här anledning att ingå på kostnaderna under det andra övergångsåret, budgetåret 1935/1936.»

Till stöd för den i motionerna I: 313 och II: 556 gjorda hemställan beträffande *avlöningsförmånerna för de nuvarande t. f. överlärarna vid gymnastiska centralinstitutet A. G. Schmitterlöw och N. E. Hellsten* anföres i motionen I: 313 bland annat följande:

I Kungl. Maj:ts proposition nr 157 angående gymnastiska centralinstitutets omorganisation hava överläraretjänsterna slopats. För de nuvarande tillförordnade överlärarna major A. G. Schmitterlöw och kapten N. E. Hellsten kommer detta att i lönehänseende innebära en nedflyttning från lönegrad B 28 till B 24.

Det torde vara ostridigt, att såväl Schmitterlöw som Hellsten vid tillträddet av sina befattningar, vilket skedde 1924 respektive 1927, haft fullgod anledning antaga, att dessa skulle vara av ordinarie natur, och detta på grund av följande skäl.

Ehuru omorganisationsarbetet för gymnastiska centralinstitutet redan då pågått i nära 15 år, hade icke från något håll framkommit förslag om överläraretjänsternas slopande. 1924 års sakkunniga, vilkas betänkande förelåg färdigt i augusti 1926, hyste inga betänkligheter mot överlärarinstitutionen, utan framhöllo dess nytta ur olika synpunkter.

Vid flera tillfällen före 1924 respektive 1927 hade både Schmitterlöw och Hellsten för längre tid (hela terminer) förordnats att såsom vikarier uppehålla överlärarebefattning. Om Kungl. Maj:t och direktionen över gymnastiska centralinstitutet, när överlärarebefattningarna i sinom tid blevo lediga, icke ansett dessa vara av ordinarie natur, borde uppenbarligen samma förfaringssätt hava tillämpats som förut, d. v. s. att vederbörande utan vidare förordnats att tills vidare uppehålla tjänsten i fråga. I stället annonserades platserna lediga, och det för ordinarie överlärarebefattningar gällande till-

sättningsförfarandet med sakkunniga och lärarprov igångsattes, varefter förslag i vederbörlig ordning av direktionen avgavs till Kungl. Maj:t. Vid denna tidpunkt torde såväl Kungl. Maj:t som direktionen hava utgått från att dessa befattningar även efter omorganisationen skulle bibehållas såsom ordinarie, vilket än tydligare framgår av att år 1932, då t. f. överläraren i sjukgymnastik förordnades, detta skedde utan några prov, med hänsyn till att förut fråga väckts om överlärarinstitutionens avskaffande.

Då Schmiterlöv och Hellsten hade grundad anledning antaga att överlärartjänsterna skulle bibehållas och att de skulle bli innehavare av dessa, måste vid tillträdet till befattningen såväl Schmiterlöv som Hellsten avstå från den av dem successivt innehavda gymnastiklärarbefattningen vid nya elementarskolan och Hellsten dessutom övergå från sin militära befattning på aktiv stat till övergångsstat.

Schmiterlöv och Hellsten hava under dessa år på väl vitsordat sätt uppehållit sina befattningar, av vilka Hellstens inneburit en fullständig och krävande nyorganisation av hela den nu så omfattande idrottsundervisningen vid gymnastiska centralinstitutet.

Det synes knappast vara förenat med billighetens krav, att dessa lärare efter lång väl vitsordad tjänst vid gymnastiska centralinstitutet (28 respektive 17 tjänsteår) genom omorganisationen, som ju bland annat haft till syfte förbättrade villkor för lärarpersonalen, skulle få vidkännas en löne­minskning vilken för dem skulle bli så mycket mera kännbar, som den av direktionen förordade lönegradsplaceringen B 26 i propositionen nedsatts till B 24.

I detta sammanhang bör erinras att enligt övergångsbestämmelser i kungörelsen 356/1925 må den befattningshavare, vilkens tjänstgöring efter dessa bestämmelsers ikraftträdande är av minst samma omfattning som under tiden närmast dessförinnan, icke i anledning av sagda bestämmelser lida minskning i den avlöning som förut tillkommit honom. Det synes, att Schmiterlöv och Hellsten genom förestående omorganisation icke böra komma i sämre ställning än som tillerkänts icke-ordinarie befattningshavare.

Utskottet. Frågan om gymnastiska centralinstitutets omorganisation har stått på dagordningen ända från år 1908, och en rad av utredningar i ämnet har framlagts. Det långvariga utredningsarbetet har, såsom redan statsutskottet vid 1932 års riksdag framhöll, verkat synnerligen hämmande på institutets arbete och bör ej utan tvingande skäl ytterligare förlängas. Det nu av Kungl. Maj:t, på grundval av en av centralinstitutets direktion verkställd utredning, för riksdagen framlagda omorganisationsförslaget synes — såsom jämväl departementschefen framhållit — i sina grunddrag stå i god samklang med den uppfattning rörande centralinstitutets framtida organisation, för vilken riksdagen gjort sig till tolk. Med hänsyn till nu angivna omständigheter har utskottet ansett sig böra i princip tillstyrka här förevarande förslag. Utskottet vill emellertid framhålla, att utskottet utgår från att den nu föreslagna organisationsformen icke bör betraktas såsom i detalj bindande för den fortsatta utvecklingen vid gymnastiska centralinstitutet. Om och i den mån olägenheter av ett eller annat slag, som nu ej kunnat förutses, vid förslagets förverkligande komma att framträda, utgår

utskottet från att härav föranledda jämkningar i organisationen komma att av Kungl. Maj:t vidtagas — där så erfordras efter riksdagens hörande.

Med den ståndpunkt utskottet sålunda intagit avstyrker utskottet vad i motionen II: 553 yrkats. Ett bifall härtill skulle kasta ut frågan om gymnastiska centralinstitutets framtida organisation i ytterligare utredningar med ovisst resultat, och härtill anser sig utskottet icke kunna medverka.

Vad av departementschefen anförts i fråga om *samarbetet med karolinska institutet* har icke givit utskottet anledning till erinran. Med anledning av vad som framhållits rörande eventuella svårigheter för karolinska institutet att i erforderlig utsträckning tillhandahålla lokaler för undervisning i de teoretiskt-medicinska ämnena vill utskottet endast understryka vad departementschefen framhållit därom, att det torde tillsvidare vara möjligt för centralinstitutet och karolinska institutet att genom en klok avvägning av undervisningen mellan de båda institutens lokaler övervinna de antydda lokalsvårigheterna.

Det framlagda förslaget till *samarbete med serafimerlasarettet* har icke heller givit utskottet anledning till erinran. I likhet med departementschefen biträder utskottet lasarettsdirektionens uppfattning, att de merutgifter, som förorsakas lasarettet genom sjukgymnastutbildningens förläggande dit, icke rimligen böra bestridas av lasarettets medel. Då emellertid anslag för detta ändamål icke erfordras för nästkommande budgetår, har utskottet icke ansett erforderligt att nu närmare ingå på denna fråga. Däremot har utskottet redan nu ansett sig böra något beröra frågan om de provisoriska lokalerna för sjukgymnastikavdelningen vid serafimerlasarettet under den till fem år beräknade övergångstid, innan utflyttningen till Norrbackaområdet beräknats kunna ske. De preliminära kostnadsberäkningarna för en föreslagen ombyggnad av den förutvarande direktörsbostaden sluta på ett belopp av omkring 50,000 kronor. Departementschefen har framhållit, att berörda spörsmål borde bli föremål för närmare övervägande, varvid även borde undersökas, huruvida det vore möjligt att genom någon annan anordning vinna någon billigare lösning. Utskottet har icke kunnat undgå att finna den preliminärt beräknade kostnaden för anskaffande av de provisoriska lokalerna hög — särskilt i betraktande av den begränsade tid, under vilken de skulle tagas i anspråk för nu avsett ändamål. Det bör enligt utskottets förmenande icke vara omöjligt att finna en lösning av denna fråga, som möjliggör ett iordningställande av provisoriska lokaler för högst hälften av det preliminärt beräknade beloppet. Utskottet utgår härvid från att lasarettsdirektionen, i vad på den ankommer, söker att bidra till ernåendet av en så billig lösning som möjligt av förevarande byggnadsfråga.

Vad departementschefen anför i fråga om *undervisningen vid det omorganiserade gymnastiska centralinstitutet* har givit utskottet anledning till följande uttalanden.

Vad till en början beträffar *utbildningstiden för gymnastiklärare* innebär Kungl. Maj:ts förslag, att densamma skulle bestämmas till två år. Detta förslag överensstämmer med 1931 års riksdags uttalande i ämnet och har icke givit utskottet anledning till erinran.

Jämväl i fråga om *sjukgymnastlinjen* uttalade 1931 års riksdag sig för en utbildningstid av två år. Departementschefen har i anslutning till centralinstitutets direktion föreslagit en utbildningstid av tre terminer å denna linje. I motionen I: 310 har — i överensstämmelse med vad karoliniska institutets lärarkollegium framhållit — hemställts, att utbildningstiden å denna linje måtte bestämmas till två år.

Vid övervägande av denna fråga har utskottet, om än med en viss tveksamhet, ansett sig böra biträda direktionens av departementschefen upptagna förslag, särskilt med hänsyn till att den nuvarande sjukgymnastutbildningen, såsom direktionen framhållit, ej omfattar mer än ungefär ett år. Utskottet avstyrker alltså vad i motionen I: 310 hemställts. Skulle emellertid erfarenheten utvisa, att en längre utbildningstid å denna linje är erforderlig, utgår utskottet från att åtgärder för att möjliggöra detta bliva vidtagna. I detta hänseende vill utskottet erinra om departementschefens uttalande att — om i framtiden ett »praktiskt halvår» utöver den föreslagna utbildningstiden skulle visa sig erforderligt — ett sådant lätt torde låta sig anordnas.

Frågan om *inträdesfordringarna* har, såsom av statsrådsprotokollet framgår, vid ärendets tidigare behandling vållat stora meningsskiljaktigheter.

Kungl. Maj:ts nu framlagda förslag — som ansluter sig till den av statsutskottet vid 1932 års riksdag intagna ståndpunkten — innebär i huvudsak, att inträde å centralinstitutets båda linjer skall tillkomma den, som avlagt realexamen, förvärvat normalskolekompetens, avlagt student- eller folkskolläraryxamen eller förvärvat behörighet till ämneslärarinnebefattning vid allmänt läroverk, i samtliga fall med närmare angivna betyg i vissa ämnen.

Gymnastiska centralinstitutets direktion har i överensstämmelse med grundtanken i omorganisationsförslaget, innebärande två helt skilda utbildningslinjer, betraktat de båda linjerna var för sig och föreslagit olika inträdesfordringar. För gymnastiklärarlinjen har direktionen — ehuru med tvekan — som inträdesvillkor föreslagit studentexamen med godkända betyg i ämnena fysik, kemi och biologi med hälsolära, vidare folkskolläraryxamen eller behörighet till ämneslärarinnebefattning vid allmänt läroverk, i sistnämnda båda fall med kvalificerade betyg i vissa ämnen. För inträde å sjukgymnastlinjen skulle enligt direktionens stadgeförslag som villkor fordras realexamen, studentexamen eller avgångsbetyg från högre flickläroverk med normalskolekompetens samt, för män, att hava avlagt gymnastikläraryxamen.

Det i motionerna I: 316 och II: 562 framlagda förslaget, som avser inträdesfordringarna å gymnastiklärarlinjen, ansluter sig till vad av centralinstitutets direktion i detta hänseende förordats.

När statsutskottet vid 1932 års riksdag ansåg samma villkor böra uppställas i fråga om examensmeriter vare sig det gällde män eller kvinnor, friskgymnaster eller sjukgymnaster, voro förutsättningarna ej desamma som nu. Det då framlagda förslaget avsåg gemensam undervisning för frisk- och sjukgymnaster under en stor del av första utbildningsåret, varför det ansågs vara av vikt att eleverna å de båda linjerna hade samma förutsättningar att tillgodogöra sig den gemensamma utbildningen. Det nu föreliggande förslaget avser däremot helt skild utbildning för frisk- och sjukgymnaster. Enligt utskottets förmenande är en av fördelarna med den föreslagna linjeklyvningen just den, att inträdesfordringarna för vardera linjen kunna anpassas efter denna linjes speciella behov utan hänsynstagande till den andra utbildningslinjen.

När utskottet från nu angivna utgångspunkter haft att pröva de föreliggande förslagen om inträdesfordringar, har utskottet beträffande gymnastiklärarlinjen funnit sig böra ansluta sig till vad departementschefen förordat. Denna ståndpunkt överensstämmer, såsom redan erinrats, med den, som intogs av statsutskottet vid 1932 års riksdag. Såsom statsutskottet redan då framhöll, torde erfarenheten hava visat, att avlagd studentexamen eller däremot svarande teoretisk utbildning — bortsett från vissa naturvetenskapliga ämnen — icke är oundgängligen nödvändig för att eleven skall på ett tillfredsställande sätt kunna följa undervisningen vid gymnastiska centralinstitutet.

Därest kravet på studentkunskaper upprätthålles i berörda naturvetenskapliga ämnen (fysik, kemi och biologi med hälsolära), vilka hava särskild betydelse för undervisningen vid gymnastiska centralinstitutet, synes det icke böra möta några betänkligheter att öppna institutet jämväl för sådana, som avlagt realexamen, ävensom att låta normalskolekompetens liksom hittills berättiga till inträde vid institutet. I detta sammanhang vill utskottet emellertid framhålla betydelsen av att betryggande garantier skapas för den effektiva beskaffenheten av de fyllnadsprövningar, vilka enligt det nu framlagda förslaget skulle bliva erforderliga.

I anslutning till vad utskottet sålunda anfört avstyrker utskottet vad i motionerna I: 316 och II: 562 hemställts, i vad detsamma skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag.

I fråga om inträdesfordringarna å sjukgymnastlinjen har utskottet däremot funnit de starkaste skälen tala för att — på sätt centralinstitutets direktion föreslagit — den erforderliga skolbildningen för de kvinnliga eleverna sättes till normalskolekompetens eller realexamen. Att för eleverna å denna linje fasthålla vid de relativt höga kunskapsfordringar, som

ett bifall till Kungl. Maj:ts förslag i denna del skulle innebära, kan utskottet icke finna motiverat.

I likhet med departementschefen finner utskottet sjukgymnastlinjen med hänsyn till gymnastiklärarnas försörjningsförhållanden böra i viss utsträckning stå öppen för män, som avlagt gymnastiklärarexamen, men bör denna linje i övrigt reserveras för kvinnliga elever.

I fråga om *elevantalet* har direktionen vid sina beräkningar utgått från att tillsvidare å friskgymnastlinjen antalet civila manliga elever skulle bliva omkring 15 och antalet kvinnliga omkring 20 per år. I fråga om sjukgymnastlinjen har direktionen föreslagit, att antalet årligen intagna elever tillsvidare måtte sättas till 20. Direktionen har i sitt förslag räknat med att sjukgymnastutbildningen utom för kvinnliga jämväl skulle i viss utsträckning, som av direktionen för varje läsår bestämdes, stå öppen även för manliga elever, vilka avlagt gymnastiklärarexamen. Departementschefen har framhållit, att antalet på de olika linjerna intagna elever icke nu torde behöva fixeras. Att på sjukgymnastlinjen reservera ett visst antal platser för personer, som avlagt gymnastiklärarexamen, har departementschefen icke funnit nödvändigt.

I likhet med departementschefen finner utskottet antalet på de olika linjerna intagna eleverna icke nu behöva fixeras. Däremot torde, såsom jämväl departementschefen framhållit, sådana bestämmelser böra utfärdas, att antalet årligen vid centralinstitutet och vid de enskilda gymnastikinstituten intagna elever så vitt möjligt avpassas med hänsyn till landets behov av gymnastiklärare och sjukgymnaster.

En fråga, som har nära samband med antalet elever å sjukgymnastlinjen, anser sig utskottet emellertid böra något närmare beröra, nämligen möjligheterna till övergång från gymnastiklärar- till sjukgymnastlinjen. Denna möjlighet har, såsom tidigare erinrats, ansetts böra hållas öppen med hänsyn till gymnastiklärarnas försörjningsmöjligheter. I vilken utsträckning sådan övergång kommer att ske är svårt att förutse. Därest övergång kommer att äga rum i större utsträckning skulle antalet platser för dem, som närmast hava för avsikt att direkt och i första hand ägna sig åt sjukgymnastverksamheten, bliva starkt begränsat, varigenom den statliga utbildningen av på lasarett m. m. verksamma sjukgymnaster skulle bliva lidande. Å andra sidan kan givetvis icke en avlagd gymnastiklärarexamen få hindra en annars kompetent inträdessökande att vinna inträde å sjukgymnastlinjen. Här förevarande frågor synas vara av beskaffenhet att böra bliva föremål för ytterligare överväganden, sedan någon erfarenhet hunnit vinnas rörande verkningarna av den nu föreslagna organisationen.

Vad departementschefen anfört rörande *titeln gymnastikdirektör, timplanerna, läsårets början* och de med dimissionsrätt försedda *enskilda gymnastikinstituten* har icke givit utskottet anledning till erinran.

Beträffande *den militära instruktörutbildningen* innebär direktionens förslag att den militära instruktörskursen helt skall skiljas från institutet, ävensom att officerare skola kunna kommenderas till institutet för erhållande av högre gymnastisk utbildning, dock icke till större antal än 3 à 5 per kurs. Förslaget har i stort sett godtagits av de militära myndigheterna. Beträffande antalet till institutet kommenderade officerare har emellertid framhållits, att detsamma borde höjas till det av 1931 års riksdag förut-satta, d. v. s. minst 10 à 12 elever årligen. Departementschefen ävensom t. f. chefen för försvarsdepartementet hava anslutit sig till denna de mili-tära myndigheternas uppfattning.

Direktionen har vid sitt förslag utgått från ett antal civila manliga ele-ver i varje årskurs av gymnastiklärarlinjen av omkring 15. Även om — såsom förut anförts — antalet elever å de olika linjerna icke nu torde behöva fixeras, synes man dock kunna räkna med ungefär denna siffra i det följande. Därest till nyssberörda antal av omkring 15 lägges det av de militära myndigheterna förordade antalet av kommenderade officerare, 10 à 12, skulle antalet manliga elever i en årskurs på gymnastiklärarlinjen komma att uppgå till 25 à 27. Enligt vad utskottet inhämtat, torde emeller-tid antalet samtidigt undervisade elever vid en lärarutbildningsanstalt av här förevarande slag icke lämpligen böra överstiga 20 à 22. Överskrides detta antal lärer man vidare få räkna med vissa merkostnader, enligt upp-gift uppgående till omkring 3,000 kronor, vartill eventuellt skulle komma kostnaderna för en extra militär idrottslärare. Med hänsyn till nu angivna förhållanden och då vidare frågan om den militära instruktörskursens organisation ännu icke blivit löst, anser sig utskottet böra förorda, att antalet kommenderade militära elever, åtminstone för närvarande, begrän-sas till 5 à 7 per år. Enligt vad utskottet inhämtat, har antalet kommen-derade officerare under de senaste åren aldrig överstigit 9, vadan någon större beskärning av de hittills utnyttjade möjligheterna icke sker på grund av utskottets sålunda intagna ståndpunkt.

I övrigt har förslaget i denna del icke givit utskottet anledning till erinran.

Vad departementschefen anfört rörande *lärarbehovet* har icke givit ut-skottet anledning till erinran.

Utskottet övergår härefter till de delar av förslaget, som avse *anslags-behov m. m.*, och börjar därvid med frågan om *tillsättande* av de åtta *lärar-befattningarna i gymnastik samt i lek och idrott*.

I detta hänseende har direktionen såsom alternativ A föreslagit, att fyra av berörda lärare skulle av Kungl. Maj:t förordnas för kortare tid, under det att de fyra återstående skulle tillsättas såsom ordinarie befattnings-havare. Detta förslag har tillstyrkts av skolöverstyrelsen under förutsätt-ning att bestämmelse utfärdades därom att ordinarie befattningshavare som gym-nastiklärare vid statlig läroanstalt, vars innehavare erhöle här avsett för-

ordnande som lärare vid gymnastiska centralinstitutet, skulle i vederbörlig ordning återbesättas med ordinarie innehavare, vilken skulle vara underkastad skyldighet att mottaga förflyttning till annan ordinarie gymnastiklärarbefattning, då den föregående innehavarens förordnande vid centralinstitutet upphörde. Lärarkollegiet och svenska gymnastiklärarsällskapet hava däremot tillstyrkt direktionens såsom alternativ B betecknade förslag, att samtliga här ifrågavarande lärare skulle anställas på ordinarie stat, och till detta förslag har departementschefen givit sin anslutning. I motionen I: 314 har, i överensstämmelse med alternativ A, hemställts att riksdagen måtte utverka, att fyra av här ifrågavarande åtta lärare skola av Kungl. Maj:ts förordnas för fyra år i sänder, vilket förordnande, om så prövades lämpligt, skulle för en och samma person kunna två gånger förnyas för två år i sänder.

Utskottet har funnit starka skäl tala för ett bifall till det av direktionen såsom alternativ A framförda och i motionen I: 314 upptagna förslaget. Fördelarna för gymnastiska centralinstitutet av den föreslagna anordningen finner utskottet avgjort överväga de befarade olägenheterna för de skolor, varifrån lärarna sannolikt mestadels skulle tagas. Genom ett bifall till vad skolöverstyrelsen föreslagit rörande formen för tillsättande av vikarier för här ifrågavarande lärare synas därjämte de flesta av nyssberörda olägenheter kunna undvikas. Med hänsyn härtill anser sig utskottet böra tillstyrka vad i motionen I: 314 i här förevarande avseende föreslagits ävensom hemställa, att riksdagen måtte medgiva, att ordinarie gymnastiklärarbefattning vid statlig läroanstalt, vars innehavare erhåller här avsett förordnande som lärare vid gymnastiska centralinstitutet, skall i vederbörlig ordning återbesättas med ordinarie innehavare, vilken skall vara underkastad skyldighet att mottaga förflyttning till annan ordinarie gymnastiklärarbefattning, då den föregående innehavarens förordnande vid centralinstitutet upphör.

Direktionen har föreslagit en *placering i lönegrad B 26* av samtliga ordinarie lärare, manliga såväl som kvinnliga. Departementschefen har förordnat en lönegradsplacering av B 24 för manliga lärare och B 21 för kvinnliga lärare, varvid emellertid den medicinskt utbildade läraren i sjukdomslära skulle placeras i lönegraden B 26. I motionen I: 312 har hemställts, att för de fyra kvinnliga ordinarie lärarna lönen skulle utgå efter lönegraden B 24 eller samma lönegrad, som i propositionen föreslagits för de manliga lärarna.

Kungl. Maj:ts förslag, som står i överensstämmelse med vad som förordades av statsutskottet vid 1932 års riksdag, har icke givit utskottet anledning till erinran. Med anledning av vad i motionen I: 312 hemställts vill utskottet — i likhet med statsutskottet vid 1932 års riksdag med anledning av en då väckt motion av liknande innebörd — framhålla, att ett bifall till det sålunda motionsvis gjorda yrkandet skulle innebära ett före-

gripande av statsmakternas ställningstagande i en viktig principiell fråga, vilken varit föremål för 1928 års lönekommittés prövning och framdeles måste komma under riksdagens bedömande under omständigheter, som möjliggöra en mera överskådlig och allsidig behandling av detta spörsmål. Med hänsyn härtill avstyrker utskottet berörda motion.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot direktionens av departementschefen biträdda förslag, att till *föreståndare* för centralinstitutet skulle på förslag av direktionen av Kungl. Maj:t utnännas en av lärarna eller annan person för en tid av högst sex år, att han härför skulle uppbära ett arvode av 3,000 kronor för år samt att, därest föreståndaren vore lärare och så önskade, hans undervisningsskyldighet skulle kunna av direktionen minskas med högst hälften och till den delen upprätthållas av extra lärare.

I fråga om *inspektionen av gymnastikundervisningen* innebär direktions förslag, att föreståndaren icke skulle befatta sig med inspektionen över gymnastikundervisningen i riket. Departementschefen har ansett frågan kunna tillsvidare lösas på det sätt, att institutets föreståndare skulle vara skyldig mottaga uppdrag att inspektera gymnastikundervisningen men att dessa åligganden ej borde självskrivet tillkomma honom. I den mån föreståndaren erhöle Kungl. Maj:ts uppdrag att i begränsad omfattning verkställa inspektion av gymnastikundervisningen i riket, skulle — utöver den honom såsom föreståndare tillkommande befrielsen från undervisningsskyldighet — en ytterligare befrielse måhända kunna ifrågasättas. Frågan härom torde emellertid, framhåller departementschefen, få bli föremål för närmare överbägande. I motionen I: 314 har yrkats bifall till vad direktionen i detta hänseende föreslagit.

I likhet med vad i motionen I: 314 framhållits finner utskottet det vara ägnat att vålla allvarliga betänkligheter om, på sätt i propositionen föreslagits, föreståndarebefattningen sammankopplas med gymnastikinspektionen. Föreståndarens huvuduppgift är, såsom vidare i motionen framhållits, att leda gymnastisk forskning och undervisning vid institutet. Om han samtidigt skall vara inspektör, bli hans åligganden alltför omfattande för att nöjaktigt kunna medhinnas av en person. Det av direktionen framlagda och av skolöverstyrelsen under vissa förutsättningar tillstyrkta förslaget om gymnastikinspektionens samlande till skolöverstyrelsen finner utskottet däremot innebära de största möjligheterna för ett tillfredsställande anordnande av denna för hela det uppväxande släktet betydelsefulla fråga. Frågan om gymnastikinspektionens ordnande synes emellertid böra bli föremål för närmare utredning genom Kungl. Maj:ts försorg. Då den ifrågasatta nya organisationen av inspektionen lär böra träda i kraft från och med budgetåret 1935/1936, torde denna utredning böra så bedrivas, att förslag i ämnet kan föreläggas 1935 års riksdag. För budgetåret 1934/1935 har ingen ändring i nu bestående förhållanden ifrågasatts.

I anslutning till vad sålunda anförts föreslår utskottet, att riksdagen må, med bifall till motionen I: 314 i nu förevarande del, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om verkställande av utredning och framläggande för 1935 års riksdag av förslag till organisation av inspektionen över gymnastikundervisningen.

Vad av departementschefen föreslagits rörande *biträdande föreståndare* har icke givit utskottet anledning till erinran.

Icke heller mot vad som föreslagits i fråga om *arvodena till de extra lärarkrafterna* har utskottet funnit något att invända. Med hänsyn till vad utskottet i det föregående tillstyrkt beträffande förordnande på viss tid av fyra lärare i gymnastik samt i lek och idrott har utskottet emellertid att i detta sammanhang yttra sig rörande de arvoden, som böra fastställas för berörda lärare.

Direktionen har, med utgående från att jämväl de ordinarie lärarna i gymnastik samt i lek och idrott skulle placeras i lönegraden B 26, för här ifrågavarande lärare föreslagit ett årligt arvode av 8,500 kronor. En ledamot av direktionen har, med utgångspunkt från att de ordinarie lärarna komme att placeras i lönegraden B 24, föreslagit ett arvode av 7,500 kronor. Mot detta belopp, som något understiger begynnelselönen i lönegraden B 24 (7,668 kronor) har utskottet icke funnit något att erinra, för så vitt angår de manliga lärarna. För de ordinarie kvinnliga lärarna har utskottet tidigare, i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag, tillstyrkt lönegraden B 21. Med hänsyn till att begynnelseavlöningen i denna lönegrad uppgår till 6,420 kronor, finner utskottet sig böra för nu ifrågavarande kvinnliga lärare tillstyrka ett årligt arvode av 6,300 kronor.

I fråga om *förvaltningspersonalen* innebär direktionens förslag, att den nuvarande föreningen av kontorsbiträdes- och sekreterarbefattningarna skulle upphöra, att sekreterarbefattningen borde tillsättas med särskild arbetskraft och att på denna arbetskraft borde läggas de göromål, som rätteligen tillhörde sekreterartjänsten men hittills påvilat dels föreståndaren, dels i viss utsträckning den kvinnliga tjänstemannen. Arvodet till sekreteraren borde utgå med 1,550 kronor och till en kamrerare med 1,800 kronor för år. Den nuvarande kontorsbiträdesbefattningen i lönegraden B 4 borde ersättas med en kansliskrivarbefattning, tillika registrator, i lönegraden B 11. Departementschefen har biträtt förslaget om inrättandet av en kansliskrivarbefattning, varförutom han för sekreterargöromålen fullgörande förordnat ett arvode av 600 kronor. På grund av särskilda förhållanden, för vilka i statsrådsprotokollet redogjorts, har departementschefen såsom ett provisorium föreslagit den anordningen, att ett särskilt anslag å 1,000 kronor tillsvidare anvisas för handhavande av kamrerargöromålen. I motionerna I: 309 och II: 561 har hemställts, att berörda kamrerararvode måtte upptagas till 1,800 kronor per år.

Mot det föreslagna sekreterararvodet har utskottet icke funnit något att

erinra. Jämväl förslaget om inrättandet av en kansliskrivarebefattning, vars innehavare tillika skulle handhava registratorsgöromålen, har utskottet funnit sig böra biträda. Likaledes tillstyrker utskottet — som vid sin behandling av här förevarande frågor icke kunnat undgå att, i likhet med departementschefen, i viss mån taga hänsyn till de nuvarande personalförhållandena vid gymnastiska centralinstitutet — förslaget, att såsom en provisorisk anordning ett särskilt anslag tills vidare anvisas för handhavande av kamrerargöromålen. Utskottet vill emellertid understryka, att sistberörda anslag endast synes böra utgå under den tid, då innehavaren av den nuvarande kontorsbiträdesbefattningen — vilken, såsom departementschefen föreslagit och utskottet i annat sammanhang tillstyrker, är avsedd att överflyttas till den nyinrättade kansliskrivarebefattningen — kommer att kvarstå vid sistberörda befattning. Utskottet vill vidare framhålla, att innehavaren av den sålunda av utskottet tillstyrkta kansliskrivarebefattningen redan nu i viss utsträckning synes böra tagas i anspråk för att biträda med en del mindre kvalificerade kamrerargöromål, varigenom en avlastning av kamrerarens arbetsbörda bör kunna ernås. Med hänsyn härtill har utskottet funnit sig böra tillstyrka det av Kungl. Maj:t föreslagna kamrerararvodet å 1,000 kronor och avstyrker alltså vad i motionerna I: 309 och II: 561 yrkats.

Vad departementschefen anfört rörande anslag till *vaktpersonalen, bibliotekarietjänsten, särskilda kostnader för undervisning i idrott, resestipendier åt lärare, stipendier för elever, övningar i gymnastik för Stockholms förenade studentkårer samt materiel* har icke givit utskottet anledning till erinran.

Vid bifall till vad utskottet i det föregående tillstyrkt böra alltså de olika posterna i den blivande staten för gymnastiska centralinstitutet vid fullt genomförd organisation beräknas på följande sätt.

Med anledning av vad utskottet i det föregående förordat rörande tillsättande på förordnande av fyra lärare i gymnastik samt i lek och idrott bör det av departementschefen beräknade ordinarie förslagsanslaget till *avlöning av ordinarie tjänstemän*, 83,976 kronor, minskas med $(2 \times 8,580 + 2 \times 6,816) = 30,792$ kronor till 53,184 kronor eller i avrundat tal 53,000 kronor.

Den i den ordinarie staten för gymnastiska centralinstitutet för närvarande ingående anslagsposten till vikariatsersättningar finner utskottet i likhet med departementschefen böra uteslutas ur staten.

Den av departementschefen beräknade anslagsposten till *avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare* bör vid bifall till vad utskottet i det föregående tillstyrkt ökas med de av utskottet förordade arvoden till de för viss tid förordnade lärarna i gymnastik samt i lek och idrott, d. v. s. $(2 \times 7,500 + 2 \times 6,300) = 27,600$ kronor till 71,600 kronor.

Sedan gymnastiska centralinstitutets omorganisation fullständigt genomförs, skulle alltså följande anslag för dess räkning upptagas i rikstaten:

I. Ordinarie anslag.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag	kronor	53,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.	»	71,600
		124,600
Summa förslagsanslag	kronor	124,600
Materiel m. m., reservationsanslag	kronor	13,000
Stipendier för elever, reservationsanslag	»	3,000
Särskilda kostnader för undervisning i idrott, reservationsanslag	»	5,500

II. Extra anslag.

Anordnande av kostnadsfria övningar i gymnastik för medlemmar av Stockholms förenade studentkårer	»	1,000
Summan av dessa anslag utgör 147,100 kronor.		

De för budgetåret 1933/1934 för här ifrågavarande ändamål utgående anslagen uppgå till 128,810 kronor. En fullt genomförd omorganisation av gymnastiska centralinstitutet enligt det av utskottet förordade förslaget skulle alltså för statsverket medföra en kostnadsökning av (147,100 — 128,810 =) 18.290 kronor, dyrtidstilläggen oberäknade. Härtill komma de ytterligare kostnader, som eventuellt kunna föranledas av sjukgymnastutbildningens förläggande till serafimerlasarettet.

Slutligen övergår utskottet till förslaget i vad detsamma avser *övergångsanordningar*.

Förslaget om *tidpunkten för den nya organisationens genomförande* har icke givit utskottet anledning till erinran.

Förslaget om att den *nuvarande föreståndaren* — vars förordnande departementschefen förklarar sig hava för avsikt att förlänga för budgetåret 1934/1935 — under denna tid skulle, förutom det föreslagna föreståndararvodet av 3,000 kronor, få uppbära ett tilläggsarvode av 3,000 kronor, har utskottet — med hänsyn till att det här gäller en tillfällig anordning — icke velat motsätta sig.

Utskottet tillstyrker vidare, på sätt departementschefen förordnat, dels att det *nuvarande kontorsbiträdet* Agda Johanna Linnéa Åkerberg, född Bondeson, utan ansökan överflyttas till den nya kansliskrivarebefattningen, dels ock att de *nuvarande lärarna* majoren A. G. Schmiterlöw och kaptenen N. E. Hellsten likaledes utan ansökan överflyttas, den förre till den ordinarie manliga lärarebefattningen i pedagogisk gymnastik, den senare till motsvarande befattning i lek och idrott.

I detta sammanhang har departementschefen berört frågan om *kompens-*

sation åt här ifrågavarande befattningshavare för den minskning i deras nuvarande löneförmåner, som de måste vidkännas genom att de överflyttas till nyssnämnda befattningar. Departementschefen har i överensstämmelse med den ståndpunkt, som intogs av statsutskottet vid 1932 års riksdag, ansett sig icke kunna tillstyrka någon dylik kompensation. I motionerna I: 313 och II: 556 har däremot yrkats, att ersättning skulle tillerkännas major Schmitterlöw och kapten Hellsten.

Såsom departementschefen erinrat, ansåg sig statsutskottet vid 1932 års riksdag icke kunna biträda ett av Kungl. Maj:t framlagt förslag om kompensation åt här ifrågavarande befattningshavare. Statsutskottet anförde då, att det förefölle utskottet, som om det då framlagda förslaget ur principiell synpunkt och med hänsyn till eventuella konsekvenser vore ägnat att framkalla synnerligen starka betänkligheter. I fråga om nämnda befattningshavare kunde förhållandena på intet sätt anses säregna, utan liknande omständigheter kunde tänkas vid andra organisatoriska omläggningar bliva icke alltför sällsynta. Vad sålunda av statsutskottet anförts äger enligt utskottets förmenande allt fortfarande giltighet, och på grund härav nödgas utskottet avstyrka vad i motionerna I: 313 och II: 556 yrkats.

Vad departementschefen anført beträffande *lärarinnan Ingeborg Eriksson* ävensom ifråga om *dispositionen av lärarkrafterna* under budgetåret 1934/1935 har icke givit utskottet anledning till erinran.

Med anledning av vad utskottet i det föregående förordat rörande tillsättande på förordnande av fyra lärare i gymnastik samt i lek och idrott bör det av Kungl. Maj:t för nästkommande budgetår beräknade *ordinarie anslaget till avlöningar av ordinarie tjänstemän*, 74,436 kronor, minskas med $(2 \times 8,580 + 2 \times 6,816 =)$ 30,792 kronor till 43,644 kronor eller i avrundat tal 43,600 kronor.

Anslaget till *avlöning till icke-ordinarie befattningshavare* bör för nästkommande budgetår ökas med de av utskottet förordade arvoden till de för viss tid förordnade lärarna i gymnastik samt i lek och idrott, d. v. s. $(2 \times 7,500 + 2 \times 6,300 =)$ 27,600 kronor från det av Kungl. Maj:t föreslagna beloppet 23,000 kronor till 50,600 kronor.

Departementschefens i här förevarande sammanhang framlagda förslag, i vad desamma avse *materiel, stipendier åt elever, undervisning i idrott, kostnadsfria övningar i gymnastik för medlemmar av Stockholms förenade studentkårer, bestridande av undervisningen vid de delar av institutet, där hittills gällande undervisningsplaner skola tillämpas under budgetåret 1934/1935* ävensom *engångsanslag* hava icke givit utskottet anledning till erinran.

Summan av de utav utskottet för budgetåret 1934/1935 tillstyrkta anslagen utgör 149,000 kronor eller 3,800 kronor mindre än enligt Kungl. Maj:ts förslag.

I anslutning till vad sålunda anförts hemställer utskottet,
att riksdagen må

A) avslå herr Holmgrens ovannämnda motion (II: 553);

B) avslå herr Petréns ovannämnda motion (I: 310);

C) avslå fröken Hesselgrens ovannämnda motion (I: 312);

D) i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt med bifall till herr Paulis ovannämnda motion (I: 314), i vad den samma avser tillsättande på förordnande av vissa lärarbefattningar i gymnastik samt i lek och idrott, men med avslag å herrar Linders och Sandegårds samt herr Lauréns ovannämnda motioner (I: 316 och II: 562), i vad den samma skilja sig från Kungl. Maj:ts förslag, ävensom herr Björnssons samt herrar Lundqvists och Arnemarks ovannämnda motioner (I: 309 och II: 561),

1. medgiva,

a) att gymnastiska centralinstitutet må från och med budgetåret 1934—1935 omorganiseras i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 23 februari 1934 tillstyrkt, dock med iakttagande av vad utskottet i detta utlåtande föreslagit,

b) att ordinarie gymnastiklärarbefattning vid statlig läroanstalt, vars innehavare erhåller förordnande att på av utskottet angivet sätt uppehålla lärarbefattning i gymnastik eller i lek och idrott vid gymnastiska centralinstitutet, skall i vederbörlig ordning återbesättas med ordinarie innehavare, vilken skall vara underkastad skyldighet att mottaga förflyttning till annan ordinarie gymnastiklärarbefattning, då den föregående innehavarens förordnande vid centralinstitutet upphör,

2. i anslutning härtill medgiva, att utbildningen av sjukgymnaster vid gymnastiska centralinstitutet skall, i huvudsaklig överensstämmelse med de grunder, som av departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 23 februari 1934 angivits, samt i enlighet med de närmare bestämmelser, som Kungl. Maj:t kan finna gott föreskriva, anordnas vid serafimerlasarettet,

3. — med uteslutande ur staten för gymnastiska centralinstitutet av följande där nu upptagna ordinarie befattningar, nämligen 3 överlärare i lönegraden B 28, 4 lärare i lönegraden B 21, 2 lärarinnor i lönegraden B 18, 2 vaktmästare, tillika portvakter, i lönegraden B 5 och 1 kontors-

biträde i lönegraden B 4 — i nämnda stat uppföra från och med ingången av budgetåret 1934/1935

a) 2 lärare i lönegraden B 24,

b) 2 lärarinnor i lönegraden B 21,

c) 1 kansliskrivare, tillika registrator, i lönegraden B 11,

d) 2 expeditjonsvakter, tillika portvakter, i lönegraden B 5,

e) 1 expeditjonsvakt, tillika eldare, i lönegraden B 5,

4. å övergångsstat vid gymnastiska centralinstitutet från och med ingången av budgetåret 1934/1935 uppföra lärarinnan Ingeborg Eriksson med lön enligt lönegraden B 18,

5. vid bifall till vad under 3. hemställts minska den i det ordinarie förslagsanslaget till avlöningar vid gymnastiska centralinstitutet ingående, såsom förslagsanslag betecknade anslagsposten: avlöningar till ordinarie tjänstemän, nu 82,300 kronor, med 38,700 kronor till 43,600 kronor, ävensom föreskriva, att den vid nämnda anslagspost i staten fogade anmärkningen skall utgå,

6. ur det ordinarie förslagsanslaget till avlöningar vid gymnastiska centralinstitutet utesluta den nu där upptagna anslagsposten till vikariatsersättningar å 1,300 kronor,

7. öka den i det ordinarie förslagsanslaget till avlöningar vid gymnastiska centralinstitutet ingående anslagsposten avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m., nu 20,400 kronor, med 30,200 kronor till 50,600 kronor,

8. i det ordinarie förslagsanslaget till avlöningar vid gymnastiska centralinstitutet under rubrik Övergångsstat uppföra en såsom förslagsanslag betecknad anslagspost å 6,500 kronor,

9. vid bifall till vad under 5.—8. hemställts minska det ordinarie förslagsanslaget till avlöningar vid gymnastiska centralinstitutet, nu 106,000 kronor, med 3,300 kronor till 102,700 kronor,

10. uppföra det ordinarie reservationsanslaget till materiel m. m. vid gymnastiska centralinstitutet med oförändrat belopp, 12,600 kronor,

11. för bestridande av kostnaderna för uppehållande under budgetåret 1934/1935 av undervisningen vid de delar av gymnastiska centralinstitutet, där nu gällande undervisningsplaner under nämnda tid skola tillämpas, för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 19,500 kronor,

att utgå med den fördelning och enligt de närmare bestämmelser, som av Kungl. Maj:t meddelas,

12. till bestridande av kostnader för undervisning i idrott för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 2,200 kronor,

13. till anordnande vid gymnastiska centralinstitutet av kostnadsfria övningar i gymnastik för medlemmar av Stockholms förenade studentkårer för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra anslag av 1,000 kronor,

14. till kostnader för anskaffande av materiel för gymnastiska centralinstitutet för budgetåret 1934/1935 anvisa ett extra reservationsanslag av 11,000 kronor,

E) med bifall till herr Paulis ovannämnda motion (I: 314), i vad densamma avser inspektionen över gymnastikundervisningen, i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning och för 1935 års riksdag framlägga förslag till organisation av berörda inspektion;

F) avslå herrar Lindströms och Lindskogs ovannämnda motioner (I: 313 och II: 556).

Stockholm den 11 maj 1934.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS ANDERSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Hamrin*, *Svensson* i Kompersmåla, *Nilsson* i Malmö, *Borell*, *Bagge*, *Asplund*, *Wallis*, *Theelin*, *Petrén*, *Alexander Nilsson*, *Pauli* och *Jonsson* i Lycksele; samt

från andra kammaren: herrar *Anderson* i Råstock, *Holmgren*, *Eriksson* i Stockholm, *Persson* i Falla, *Jonsson* i Eskilstuna, *Andersson* i Prästbol, *Holmdahl*, *Nilsson* i Hörby, *Olofsson* i Digernäs, *Norling*, *Weijne* och *Svedberg*,

dock att vid behandlingen av de i punkterna A) och B) omförmälda frågor herr *Oscar Olsson* närvarit i stället för herr *Petrén*.

Reservationer:

vid *punkt A* (omorganisationsfrågan) av herr *Holmgren*, som ansett, att utskottet bort avstyrka Kungl. Maj:ts här förevarande proposition;

vid *punkt C* (kvinnliga lärares avlöning) av herrar *Petrén, Pauli, Jonsson* i Eskilstuna och *Norling*, vilka ansett, att utskottet bort, i anledning av fröken *Hesselgrens* motion (I: 312), dels föreslå samma avlöningsförmåner för kvinnliga som för manliga lärare, dels ock vidtaga härav be-
tingade ändringar i av utskottet föreslagna stater och anslag;

vid *punkt D*

1) (beträffande inträdesfordringarna) av herrar *Hamrin, Svensson* i Kompersmåla, *Borell, Asplund, Thelin, Petrén, Pauli, Jonsson* i Lycksele, *Holmgren, Persson* i Falla och *Holmdahl*, vilka ansett, att i utskottets yt-
rande (sid. 35) i stället för uttalandet, som börjar med »När utskottet» och slutar med »Kungl. Maj:ts förslag», bort inflyta följande:

»När utskottet från nu angivna utgångspunkter haft att pröva de föreliggande förslagen om inträdesfordringar, har utskottet beträffande gymnastiklärarlinjen funnit sig böra ansluta sig till det av centralinstitutets direktion framlagda, i motionerna I: 316 och II: 562 upptagna förslaget. Såsom nyss nämnts befinner sig här förevarande problem i ett helt annat läge än tidigare, sedan man icke längre behöver taga hänsyn till kravet på gemensamma inträdesfordringar å de båda linjerna. Frågan är nu — med utgångspunkt från kravet på lika inträdesfordringar för män och kvinnor — närmast den, om inträdesfordringarna skola sänkas för de manliga eleverna eller höjas för de kvinnliga. För det förstnämnda alternativet har utskottet icke funnit några verkligt bärande skäl anförda; mot det sistnämnda alternativet finner utskottet däremot i likhet med centralinstitutets direktion inga starkare betänkligheter föreligga. Ett bifall till vad departementschefen i denna del föreslagit måste medföra åtskilliga betydande olägenheter. De fordringar på kompletteringar utöver realexamen eller normalskolekompetens, som enligt Kungl. Maj:ts förslag skulle erfordras, äro sålunda omfattande och komma att draga avsevärd tid efter avslutad skolgång. Den föreslagna minimiåldern för inträde, mot vilken utskottet icke funnit något att erinra, skulle vidare medföra risk för att — såsom i motionerna framhållits — de för ungdomen så betydelsefulla åren närmast före tjugooårsåldern ej effektivt utnyttjas. Härtill kommer vidare, såsom direktionen framhållit, att det mått av allmänbildning, som en fullständig studentexamen skänker, är av betydelse för gymnastikläraren i hans framtida lärargärning och att den studievana, som avläggandet av studentexamen bibringar, för eleverna kommer att vara till nytta vid studierna å centralinstitutet. Hänsyn synes också böra tagas till

det förhållandet, att mycket starka krav från av frågan berörda yrkesgrupper framställts på uppställandet av studentexamen som inträdesfordran.

Utskottet tillstyrker alltså vad i motionerna I: 316 och II: 562 hemställts.»

Reservanterna hava följaktligen yrkat, att utskottet bort hemställa om bifall till herrar Linders och Sandegårds samt herr Lauréns ovannämnda motioner (I: 316 och II: 562).

2) (beträffande tillsättande på förordnande av vissa lärarbefattningar) av herrar *Svensson* i Kompersmåla, *Bagge*, *Asplund*, *Theelin*, *Holmgren* och *Holmdahl*, vilka ansett, att i utskottets yttrande (sid. 38) i stället för stycket, som börjar med »Utskottet har» och slutar med »centralinstitutet upphör.» bort inflyta följande:

»De skäl, som av departementschefen anförts till förmån för den av honom intagna ståndpunkten, hava synts utskottet övertygande.

De fördelar, som, enligt vad i motionen I: 314 framhållits, förmenas skola vinnas genom det där föreslagna förfarings sättet, få, såsom departementschefen framhållit, icke överskattas. Förslaget måste för de läroverk, vilkas lärare erhålla de ifrågasatta förordnandena, medföra betydande svårigheter även om den av skolöverstyrelsen förordade anordningen införes, och jämväl för gymnastiska centralinstitutet i dess egenskap av lärarutbildningsanstalt måste det relativt täta ombytet av lärare komma att medföra olägenheter. Med hänsyn härtill finner sig utskottet böra, med avstyrkande av vad i motionen I: 314 i denna del hemställts, tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag.»

I anslutning härtill hava dessa reservanter ansett att jämväl följande ändringar bort ske i utskottets uttalande, nämligen att

dels det uttalande (sid. 40), som börjar med »Med hänsyn» och slutar med »av 6,300 kronor» bort utgå;

dels i stället för det uttalande (sid. 41—42), som börjar med »Med anledning» och slutar med »till serafimerlasarettet» bort inflyta följande:

»I enlighet med departementschefens beräkningar, mot vilka utskottet icke funnit något att erinra, bör anslaget till *avlöning av ordinarie tjänstemän* med ett till 84,000 kronor avrundat belopp upptagas såsom ordinarie förslagsanslag.

Den i — — — — — ur staten.

Mot förslaget, att anslagsposten till *avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare* skulle beräknas till 44,000 kronor har utskottet icke funnit något att erinra.

Sedan gymnastiska — — — — — i riksstaten:

I. *Ordinarie anslag.*

Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsanslag	kronor	84,000
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m.	»	44,000
		128,000
Summa förslagsanslag		kronor 128,000

Materiel m. m. — — — — — » 1,000

Summan av dessa anslag utgör 150,500 kronor.

De för — — — — en kostnadsökning av (150,500 — 128,810 =) 21,690 kronor, dyrtidstilläggen oberäknade. Härtill komma — — — — till serafimerlasarettet »

dels ock i stället för det uttalande (sid. 43), som börjar med »Med anledning» och slutar med »Kungl. Maj:ts förslag» bort inflyta följande:

»I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag, mot vilket utskottet icke haft något att erinra, tillstyrker utskottet, att *det ordinarie anslaget till avlöningar av ordinarie tjänstemän* för nästkommande budgetår upptages med ett belopp av 75,000 kronor.

Anslaget till *avlöning till icke-ordinarie befattningshavare* bör i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag för nästkommande budgetår upptagas med ett belopp av 23,000 kronor.

Departementschefens i — — — — till erinran.

Summan av de utav utskottet för budgetåret 1934/1935 tillstyrkta anslagen utgör alltså 152,800 kronor eller samma belopp som enligt Kungl. Maj:ts förslag.»

Dessa reservanter hava yrkat, att utskottet bort hemställa,

att riksdagen må, med avslag å herr Paulis ovannämnda motion (I: 314), i vad densamma avser tillsättande på förordnande av vissa lärarbefattningar i gymnastik samt i lek och idrott,

1. medgiva, att gymnastiska centralinstitutet må från och med budgetåret 1934/1935 omorganiseras i huvudsaklig överensstämmelse med vad departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 23 februari 1934 tillstyrkt, dock med iakttagande av vad utskottet i detta utlåtande föreslagit,

2. — — — — —

3. — med uteslutande ur staten för gymnastiska centralinstitutet av följande där nu upptagna ordinarie befattningar, nämligen 3 överlärare i lönegraden B 28, 4 lärare i lönegraden B 21, 2 lärarinnor i lönegraden B 18, 2 vaktmästare, tillika portvakter, i lönegraden B 5 och 1 kontorsbiträde i lönegraden B 4 — i nämnda stat uppföra från och med ingången av budgetåret 1934/1935

- a) 4 lärare i lönegraden B 24,
- b) 4 lärarinnor i lönegraden B 21,
- c) 1 kansliskrivare, tillika registrator, i lönegraden B 11,
- d) 2 expeditionsvakter, tillika portvakter, i lönegraden B 5,
- e) 1 expeditionsvakt, tillika eldare, i lönegraden B 5,
- 4. — — — — —

5. vid bifall till vad under 3. hemställts minska den i det ordinarie förslagsanslaget till avlöningar vid gymnastiska centralinstitutet ingående, såsom förslagsanslag betecknade anslagsposten: avlöningar till ordinarie tjänstemän, nu 82,300 kronor, med 7,300 kronor till 75,000 kronor, ävensom föreskriva, att den vid nämnda anslagspost i staten fogade anmärkningen skall utgå,

6. — — — — —

7. öka den i det ordinarie förslagsanslaget till avlöningar vid gymnastiska centralinstitutet ingående anslagsposten avlöningar till icke ordinarie befattningshavare m. m., nu 20,400 kronor, med 2,600 kronor till 23,000 kronor,

8. — — — — —

9. vid bifall till vad under 5.—8. hemställts öka det ordinarie förslagsanslaget till avlöningar vid gymnastiska centralinstitutet, nu 106,000 kronor, med 500 kronor till 106,500 kronor,

10. — — — — —

11. — — — — —

12. — — — — —

13. — — — — —

14. — — — — —

3) (beträffande arvode till kamreraren) av herr *Holmgren*, som ansett att utskottet bort hemställa om bifall till de av herr Björnsson samt herrar Lundqvist och Arnemark väckta motionerna (I: 309 och II: 561) samt att i följd härav såväl den under 7. upptagna anslagsposten bort höjas med 800 kronor som det under 9. upptagna anslaget bort höjas med samma belopp, allt i förhållande till vad utskottet föreslagit.

vid *punkt F* (ersättning åt två t.f. överlärare vid gymnastiska centralinstitutet) av herrar *Svensson* i Kompersmåla, *Borell*, *Bagge*, *Asplund*, *Theelin*, *Petrén*, *Pauli*, *Anderson* i Råstock, *Holmgren* och *Holmdahl*, vilka

ansett, att i utskottets yttrande (sid. 43) i stället för stycket, som börjar med »Såsom departementschefen» och slutar med »II: 556 yrkats.», bort inflyta följande:

»Utskottet vill erinra, att i det av Kungl. Maj:t år 1932 framlagda förslaget till omorganisation av gymnastiska centralinstitutet jämväl här förevarande fråga upptogs till behandling. Dåvarande departementschefen framhöll, bland annat, att ganska starka betänkligheter onekligen inställde sig mot att lämna ersättning för förluster, som vid en omorganisation gjordes av personer, vilka endast på förordnande uppehållit sina befattningar. Enligt hans förmenande föreläge emellertid här alldeles särskilda omständigheter, som talade för ett sådant förfaringssätt, omständigheter sådana, att ett bifall till förslaget näppeligen skulle kunna få prejudicerande betydelse.

Utskottet har funnit de starkaste skälen tala för en anslutning till den ställning, som år 1932 intogs av Kungl. Maj:t och som nu framförts i här förevarande motioner. De säregna förhållanden, under vilka omorganisationen av centralinstitutet kommit till stånd och som bland annat förorsakat, att Schmiterlöw och Hellsten kommit att innehava sina nuvarande tjänster endast på förordnande ända från år 1924, respektive år 1927, synas utskottet innebära en garanti för att ett bifall till motionerna icke kan få prejudicerande betydelse.

Med hänsyn härtill finner sig utskottet, med tillstyrkande av motionerna I: 313 och II: 556, böra förorda, att riksdagen må medgiva, att Schmiterlöw och Hellsten tillerkännas rätt att såsom personliga lönetillägg uppbära skillnaden mellan å ena sidan vad de, förutom dyrtidstillägg, vid utgången av juni 1934 uppbära såsom t. f. överlärare, och å andra sidan vad de efter nämnda tidpunkt, förutom dyrtidstillägg, äga att uppbära vid centralinstitutet.

Kostnaderna vid bifall till vad utskottet nu tillstyrkt komma ej att uppgå till något större belopp. För nästkommande budgetår kunna de beräknas uppgå till ej fullt 3,000 kronor, men redan under det därpå följande året komma de att nedgå till omkring hälften härav, emedan Schmiterlöw då ingår i pensionsåldern. Med hänsyn härtill finner sig utskottet — i anslutning till Kungl. Maj:ts förslag i ämnet år 1932 — kunna tillstyrka, att intet särskilt anslag för ändamålet upptages i staten utan att riksdagen måtte medgiva, att förevarande personliga lönetillägg må utgå från förslagsanslaget till avlöningar till ordinarie befattningshavare.»

Reservanterna hava i anslutning härtill ansett, att utskottet bort hemställa,

att riksdagen må

F) med bifall till herrar Lindströms och Lindskogs ovan nämnda motioner (I: 313 och II: 556) medgiva, att — därest

t. f. överlärarna vid gymnastiska centralinstitutet major A. G. Schmitterlöw och kaptenen N. E. Hellsten varda utnämnda till lärare vid centralinstitutet — dem må tillerkännas rätt att från den i det ordinarie förslagsanslaget till avlöningar vid gymnastiska centralinstitutet ingående, såsom förslagsanslag betecknade anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän såsom personliga lönetillägg uppbära skillnaden mellan å ena sidan vad de, förutom dyrtidstillägg, vid utgången av juni 1934 uppbära såsom t. f. överlärare och å andra sidan vad de efter nämnda tidpunkt, förutom dyrtidstillägg, äga att uppbära vid institutet.
